

Új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYŰLEKEZETEK LAPJA

Balázs Imre festménye

Új világosság jelenék, ó tévelygés csendesedék;
Isten igéje jelenék, újonnan nekünk adaték.

Evangéliom erejét, Krisztust, áldott szent Igéjét,
Atya Isten nagy jó kedvét, megmutatá ő kegyelmét.

Kit sok száz esztendeiglen eltitkolt volt Atya Isten
Mint megmondá jövendőlvén Ámos próféta könyvében.

Ezt a mi hitetlenségünk és nagy telhetetlenségünk,
Érdemlette tévelygésünk, emberbeli reménységünk.

Igaz az Isten Igéje, kivel él ember elméje,
Kinek megmarad ereje és el nem vész ő reménye.

Kolozsvár, 1744

LELKÉSZ

MOLNÁR-VERESS PÁL

151 64 SÖDERTÄLJE (STH) Granövågen 126
Tel/Fax: 08-550 160 66 Mobil: 070-602 29 68
E-mail: parokia@telia.com

KÖZPONTI TISZTSÉGEK VISELŐI

JORDÁKY BÉLA főfelügyelő, az ET elnöke

428 35 KÄLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031-795 25 02 Fax: 031-795 25 04
Mobil: 070-562 31 08

SEBESTYÉN GÁBOR főgondnok STH felügy.

126 47 HÄGERSTEN/STH Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08-18 41 72

TÓTH ILDIKÓ főjegyző, Sölvesborgi felügyelő

294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlgatan 4 H
Tel/Fax: 0456-140 37 Mobil: 0730-25 40 14

LÁSZLÓ BÉLA ET-tag, Göteborgi felügyelő

418 31 GÖTEBORG Vädersölgatan 21
Tel: 031-54 27 19 Mobil: 076-204 10 80

PAP IVÁN központi pénztáros

181 30 LIDINGÖ (STH) Frisksportarvägen 2
Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

VERESS ILDIKÓ Szeretetszolg.orsz.megbízott

352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470-76 34 42

TOVÁBBI GYÜLEKEZETI VEZETŐK

DEÁK GYÖRGY Borási felügyelő

507 54 BRÄMHULT Jutegatan 11
Tel: 033-23 03 07

FEKETE JENŐ Eskilstunai felügyelő

633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016-12 00 39 Mobil: 070-920 33 72

DEÁK JÁNOS Halmstad-i gondnok

302 51 HALMSTAD Stålgatan 36
Tel/Fax: 035-10 89 74 Mobil: 070-491 08 74

id. VASZI ÁRPÁD Helsingborgi felügyelő

252 75 HELSINGBORG Närlundavägen 10
Tel: 042-28 21 35

GAAL ANDRÁS Jönköpingsi felügyelő

567 31 VÄGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393-161 69

BÖDECS MARGIT Katrineholmi felügyelő

642 33 FLEN Junivägen 9
Tel: 0157-129 04

PAPP ANNA Ljungbyi felügyelő

341 37 LJUNGBY Ågårdsvägen 19
Tel: 0372-819 67

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN Malmöi felügy.

217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040-26 76 38

REHÓ ISTVÁN Västeråsi felügyelő

723 51 VÄSTERÅS Glasbärgargatan 7
Tel: 021-12 09 91

SPÁDA JÁNOS Växjöi felügyelő

352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470-76 34 42 Mobil: 070-759 19 21

TÅNGAGÄRDE Gyülekezeti Otthon

Tel: 033-27 50 22

Külföldről előbb Svédország hívószámát, a 0046-ot kell tárcsázni, s a körzetszám előtti 0-t el kell hagyni.

Bedő Zoltán

Van értelme

Rutinosan kerülgettem az úton tátongó gödröket, miközben ráérősen szeltem a kilométereket a kölcsönkocsival, úticélom, Gelence felé. A Feketeügy hídjának utáni letérőnél balra fordulva, madártávlatból szemlélhettem az előttem tornyosuló Zernye lábánál nyújtózkodó ősi székely települést, melynek impozáns temploma messziről is jól láthatóan hirdeti az itt élők Istenbe vetett hitét. Halottaimhoz mentem, imádkozni, emlékezni, és erőt meríteni.

Nagyszüleim egy kis híján ezeréves sírkertben nyugsznak, az Isten házáat védelmező kőfal tövében, közvetlenül a harangláb mellett, két, még édesanyám által ültetett, az idő múlásával fákká terebélyesedett díszcserje árnyékában. Melőlük hantolták el nagybátyám hamvait is, kívánsága szerint a szülőföldre, melyhez a Budapesten leélt negyvennyolc esztendő alatt sem lett hűtlen soha. Szüleim kissé távolabb, egy újabbkeletű, de szintén a Szent László legendát megörökítő, freskóiról messze földön híres műemlék-templomhoz tartozó temetőben nyugsznak. Méltó pihenőhely a számukra ez, ahol még a legapróbb kavics is hűségéről és helytállásról mesél az értő fülnek. És ők is méltóak a történelmi környezethez, mert megalkuvást nem ismerve vállalták a népükért felelősséget érző, és iránta elkötelezett székely értelmiségiek hányatott sor-sát, s tették a dolgukat legjobb tudásuk szerint ott, ahol történetesen ezt tenniük adatott. A költő szavait parafrázálva, életük egyetlen szavazólap volt, melyet népük sorsának urnájába tettek. Miután feleségem segítségével, keserves munkával végre megszabadítottuk sírjukat a virágokat fojtogató gaz öleléséből, elbúcsúztam tőlük.

Dédszüleim egykori portája felé csavartam a kormányt. Az ismerős szeglethez közeledve izgalommal vegyes türelmetlenség hatalmasodott el rajtam, miközben tekintetem szüntelen a számomra oly nagyon kedves ház után kutatótt, melyhez mi, kései utódok hűtlenek lettünk. Hűtlen lettem – marcangoltam magam –, vagy talán mégsem? Hiszen nem kalandvágy sarkallt szülőföldem ismételt elhagyására, hanem a kényszerítő körülmények. Hosszú évek meddő próbálkozásai döbbsentettek rá arra, hogy megfelelő anyagi háttér nélkül a legjobb ötlet is léggömbként pukkan szét a közöny egén, és a legnemesebb szándék is megfeneklik a nincstelenség zátonyán. Lassan ugyan, de megérlelődött bennem a felismerés, hogy csak egy ilyen lépés megtételével kerülhetek közelebb álmaimhoz és az önmegvalósításhoz. Szerencsés esetben egypár keményen ledolgozott és végigtanult esztendő elegendő lett volna ahhoz, hogy megszerezsem a terveimhez szükséges tőkét, tapasztalatot és tudást, melyek birtokában otthon felépíthettem volna a magam kis birodalmát, anyagi biztonságot és jólétet teremtve nemcsak a családnak, hanem szűkebb és tágabb környezetemnek is. Nem így történt. A kedvezőtlen körülmények szerencsétlen egybeesése következtében sokáig úgy tűnt, ez a lehetőség délibábként szertefoszlott és felszívódott a reggeli párával, hogy majd könnyzáporként hullhasson vissza az időnként szomjas északi földre. Ennek ellenére nem adtam fel. A naponta kapott ígéretek egy ideig elegendőek voltak ahhoz, hogy beburkoljam velük önbizalmamat, sőt, tudatom falán a munka nélkül eltöltött napokkal egyenes arányban sűrűsödő repedések tömítésére is futotta belőlük. Így nem szívároghatott be rajta a kétségbeesés. Egyik nap olyan volt mint a másik, változást csak a szeszélyes skandináv szél hozott, mely bösz elszántsággal kergette északról délre, majd nyugatról keletre a felhőket. Estére elfáradt, és meghúzódott valamelyik rejtett öböl szegletében, hogy reggel újult erővel kezdhesse előlről sokszor a tombolásig fajuló játékát. Egyre gyakrabban hajtottam fejem csüggedten nyugovóra, s az idő múlásával egyre jobban kezdett hatalmába keríteni a kétségbeesés.

Kezdett elviselhetetlenné válni számomra a várakozás, annak ellenére, hogy létünk egyik meghatározója. Hiszen ha jól belegondolunk, életünk folyamatos várakozás. A megfogamzás pillanatától várunk a születésre, majd édesanyánk

(Folytatása a 23. oldalon)

A Magyarok Világszövetségének tisztségviselői 2005. december 5-én a Szent Korona előtt

Egy évvel a népszavazás után

Mindenható Istenünk segedelmével és a Csíksomlyói Szűzanya oltalmában cselekedve, 2004. december 5-én a Magyarok Világszövetsége a magyar nemzet egységének helyreállítására indította népünket.

Az egy évvel ezelőtti népszavazást megelőzően valamennyi egyházunk, az elszakított nemzetrészek szervezetei, a világ különböző részein élő magyar közösségek és a budapesti parlament ellenzéki pártjai egyaránt támogatásra szólították híveiket, a magyarokat. A nemzeti erők között egyetértés alakult ki a népszavazást illetően: az Országgyűlés alkosson törvényt a trianoni békediktátummal elszakított területek magyarjainak magyar állampolgárságáról. Ilyen irányú ígéretet tett 1989-ben valamennyi "rendszerváltó" párt és szervezet, de megvalósítását az elmúlt 15 esztendőben sem kormányzati, sem ellenzéki helyzetből nem kezdeményezte egyikük sem.

A Magyarok Világszövetsége több éven át következetesen, nyilvánosan, mindenki számára kiszámíthatóan és mindenki számára követhetően cselekedett a világon bárhol élő magyarok magyar állampolgársághoz való jogának biztosításáért. Ugyanígy kezdeményezte a népszavazást is.

A magyarok igen szavazatai győztek, bár számuk nem volt elegendő arra, hogy törvényalkotásra kötelezze a budapesti parlamentet. December 5-e történelmi nap lett. A magyarok magyar állampolgárságának kérdése minden fontos megnyilatkozásnak részévé vált, az egyházak, a sajtó, a magyar közélet és a politikusok számára már megkerülhetetlen. A tavalyi népszavazás és annak hatása minden magyart és magyar közösséget személyesen megérintett. Még a legfőbb közjogi méltóság sem tudta elkerülni, hogy augusztus 20-án erről szóljon.

A tavalyi népszavazáson több mint másfélmillió választópolgár fejezte ki vitathatatlan igényét a külhoni magyarok magyar állampolgárságának törvény általi rendezésére. Ennek ellenére a buda-

pesti parlament egyetlen politikai pártja sem kezdeményezett jogszabályt, sőt, a népszavazáson kifejezett igének megfelelő törvénymódosítást sem támogatta. A Magyarok Világszövetsége figyelemmel követte az állampolgársági törvény módosítását, illetve szakemberek bevonásával kereste az állampolgárság rendezésének további jogi eszközeit. A Restitutio in integrum, avagy törvényt a külhoni magyarok magyar állampolgárságáról című konferencia felfedte, hogy a délvidéki magyarok ma is magyar állampolgárok.

A világon példátlan az a magyarelles eljárás, ahogyan a budapesti hatalom megtagadja az 1941–1945 között Délvidéken született magyarok magyar állampolgárságának igazolását. Pedig ők Magyarországon születtek, magyar állampolgárként! Ennek tudatában, és ennek ellenére évfordulós megemlékezések hosszú sorát szervezik még azok is, akik egy évvel ezelőtt akadályozták a népszavazási kezdeményezést. Négypárti jelenléttel és államfői védnökséggel ünnepelnek. A négypárti törvény helyett üres négypárti fesztívmust kínálnak a magyaroknak.

A Magyarok Világszövetsége, a tavalyi népszavazás értékelését követően tett ígéretéhez híven, egy esztendő elteltével, 2006-ban, amennyiben a budapesti parlament nem alkot törvényt a magyarok magyar állampolgárságának biztosításáról, ismét népszavazást kezdeményez.

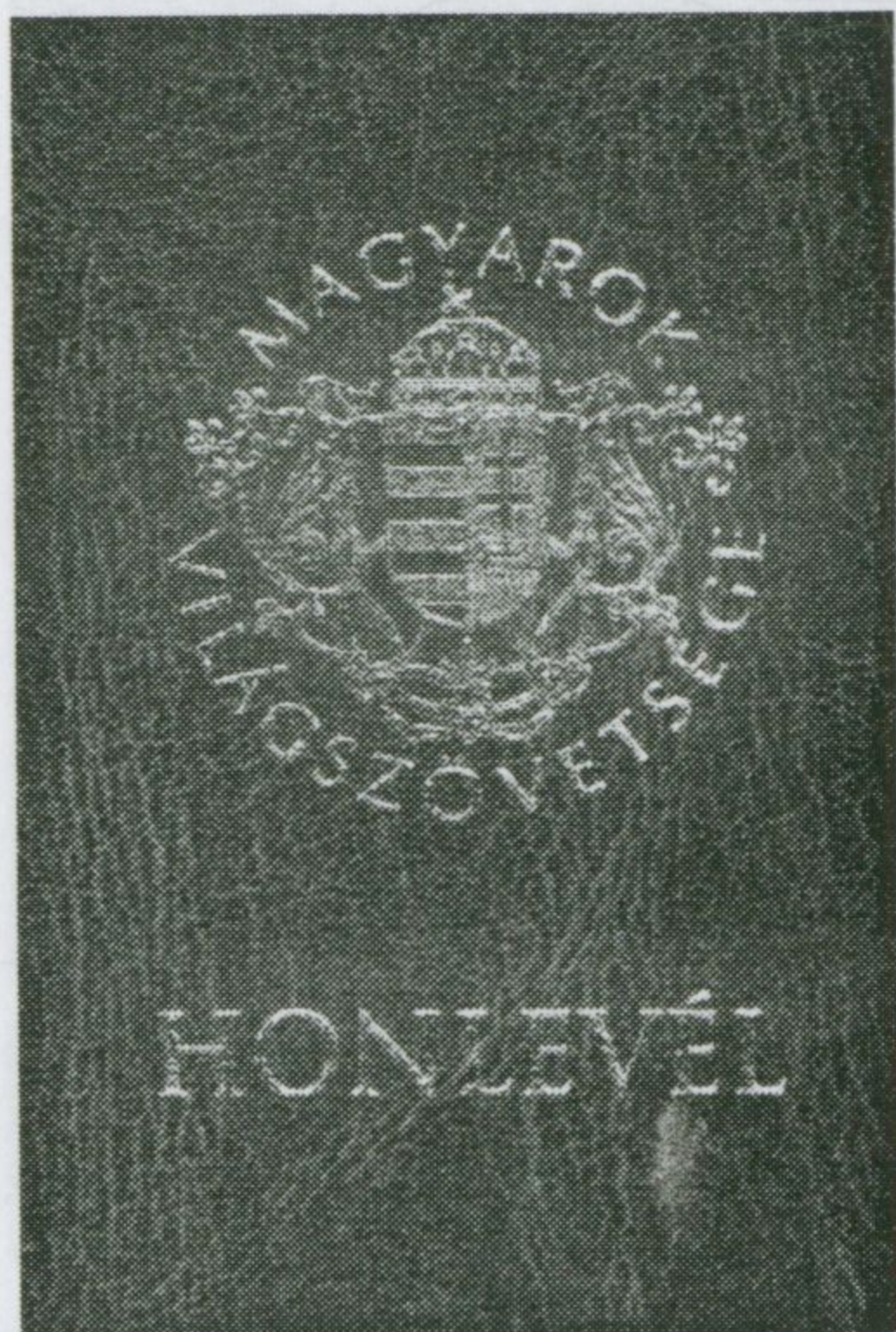
Mindezek tudatában, 2005. december 5-én napkeltekor szövetségi szinten választott tisztségviselőink a Szent Korona előtt megerősítették esküjüket, amelyet nemzetünk szolgálatára vállalt tisztségükbe történt megválasztásukkor tettek.

A magyarságért végzett munkánk örömeivel és a magyar élet iránti bizakodással,

Budapesten, 2005. december 5-én

A Magyarok Világszövetsége Elnöksége

IMAKÖNYVET TARTOK A KEZEMBEN

Rajta zöld mezőben az arany-színű magyar korona. A címe: *honlevél*. Miért nevezem imakönyvnek? Mert nemzetünk imájával kezdődik: „*Isten áldd meg a magyart / Jókedvvel, bőséggel.*” A Miatyánkra Jézus tanított meg, Himnuszunk pedig a magyar nép szívéből szakadt könyörgés Istenhez. Benne van az imakönyvekben, az agyunkban, a szívünkben. Most pedig itt a Magyarok Világszövetségének „*egyetemes személyi okmánya*”. Az első oldalon az aradi tizenhárom emlékműve, a Sza-

badság-szobor látható. A lerombolt, árokba hajított, aztán nagy kínal-bajjal kiszabadított, restaurált, majd újból felállított szobor.

Most, amikor a Gyurcsány-kormány útlevéllel akarja kiszúrni az anyaország testéből kitépett magyarság szemét a kettős állampolgárság helyett, akkor a honlevél fenn hirdeti, hogy senki félre ne tudja magyarázni: „*Az útlevél elereszt, a honlevél összeköt.*” Az ember lelke átmelegszik, a félelem, a megalázottság eltűnik, az arcücsapások nem sajognak, felemeljük a fejünket és szívünket, és azt mondjuk: beletartozunk a 15 milliós magyar nemzetbe, mely bárhol éljen is a világon, tekintetét az egyetlen Hon felé fordítja. Szíve ugyanazon honért dobban. Nyelvünk és kultúránk egyazon hon közös kincse. Mécs László költőnk tömören így fejezi ki ezt: „*Lehetünk szétvágva harminché határba, / s hordhatjuk a mézet a közös kaptárba, / csak a Méhes álljon ragyogón kitárva / új határok felett minden égi tájra.*”

2004. december 5-én győzni látszott a Gyurcsány-féle hazudozás. Megpróbálták leírni minket, lemondani rólunk. Éket vertek magyar és magyar közé. De ma már egyre inkább nő az összetartozás szelleme még akkor is, ha egyelőre túlharsogják a balliberálisok, a kommunisták, a hazát kiárúsító kalmárok...

Életem egyik legszebb napjának tekintem azt a napot, amikor megkaptam ezt az okmányt. Ünnepet, biztonságot hozott az életembe! Amit eddig is tudtam, az most élő bizonyosság a nyomtatott szó erejével: „*A Földön élő minden magyar tagja a magyar nemzetnek.*” Hallod ezt, elkeseredett testvérem? Nem vagy te „bangyin”, nem vagy te jövevény őseid földjén még akkor sem, ha agyba-főbe verhet a román rendőr Csíkszentgyörgyön, mert nem tudsz jól románul. Volt itt Szárazajta is! Mindent ki kell bírni, mert már nem taposhatnak rajtunk büntetlenül, mint eddig.

Délvidéken a megvadult szerbek közt élő magyarok helyzete iszonyatos, s a vén Európa „ráérős nyugalommal” nézi, hiszen nem az ő életük van veszélyben. De az amerikai magyarok egyre keményebben hallatják hangjukat a magyarokat ért atrocitások ellen, és hisszük, hogy lesz foganatja. Tehát akik ma kezét emelnek a magyarra, az egész magyar nemzetet vágják arcul, és ez immár tűrhetetlen! A Magyarok Világszövetsége alapítói gróf Teleki Pál miniszterelnök és Perényi Zsigmond koronaőr. A szövetség alapvető ér-

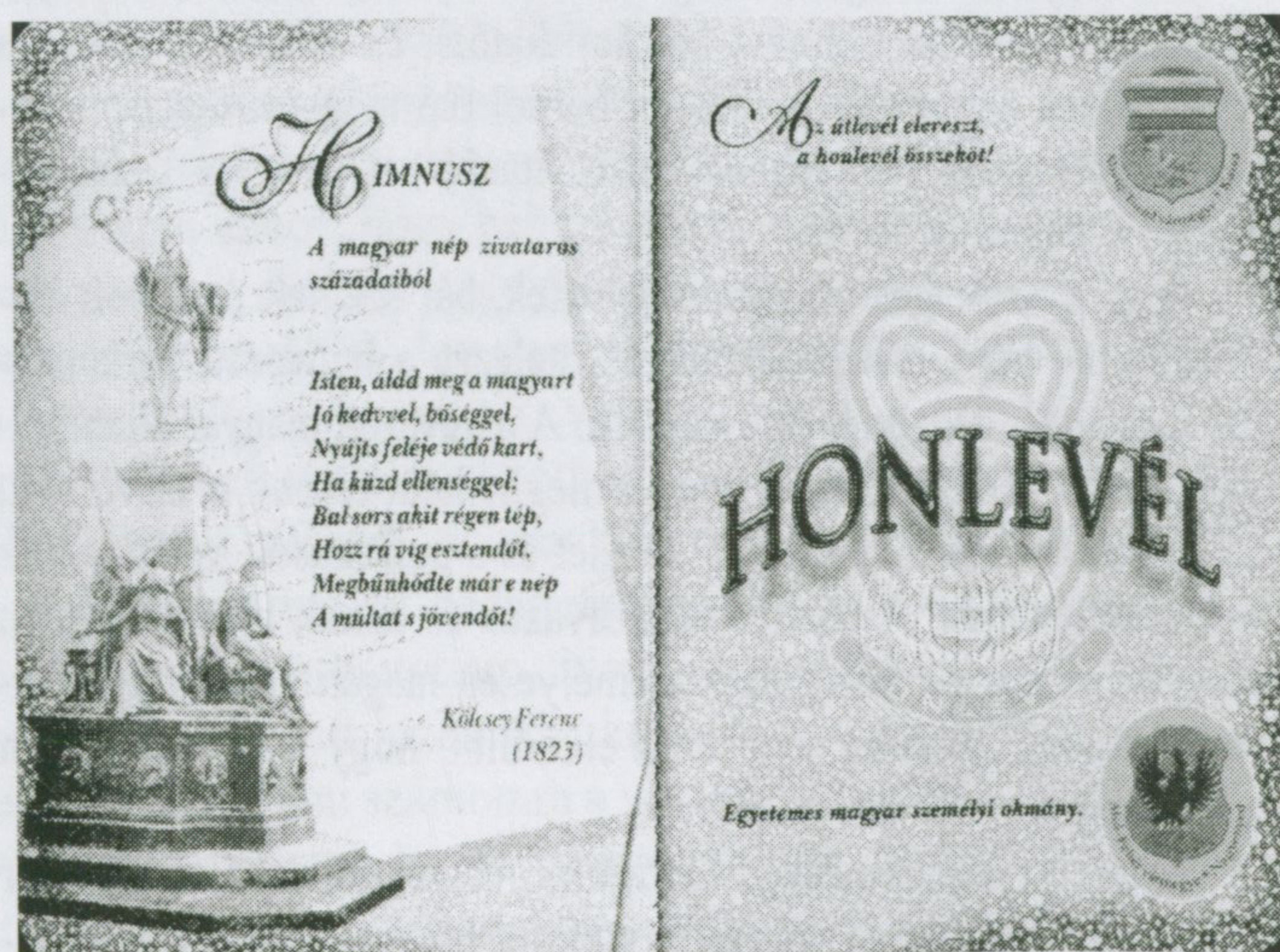
téknek tekinti az igazságot, a méltányosságot és a tisztességet. A felsorolt alapelvek nem újdonságok. Inkább úgy fogalmaznék, hogy a már ismert elveket keretbe foglalja a honlevél.

Újrafűzött régi gyöngyök ezek az eszmék. Első számú alapelv az, hogy magyarok azon személyek, akik magukat magyarnak vallják, a magyar kultúrához tartoznak, a többi magyarral sorsközösséget vállalnak. Közös értékeiket és érdekeiket a leghatékonyabban nemzeti egységben őrizhetik és védelmezhetik meg. A második legfontosabb alapelv az élet védelme, a család és a gyermekek. A politikai alapelv pedig az önrendelkezés alapelve, mely minden ember született minőségéből, az emberi méltóságból fakad.

Első számú feladat: „*Befolyást gyakorolni annak érdekében, hogy a magyar állampolgárság az azt igénylő minden magyart alanyi jogon illessen meg.*” Nemes célokért érdemes és kell dolgozni, és gyermekeinket erre nevelni. Nem elmenni, nem kilépni ebből a Kárpát-koszorúból, hanem megélni a Szózat szavait: „*Áldjon vagy verjen sors keze, / Itt élned, halnod kell.*” Mert hiába énekeled, drága testvérem, könnyes szemmel a Szózatot, ha eladod őseid földjét, csomagolsz és elmész egy nagyobb darab kenyérért. Ezért kell segítenünk egymást itt és most az életigenlésre, a maradásra.

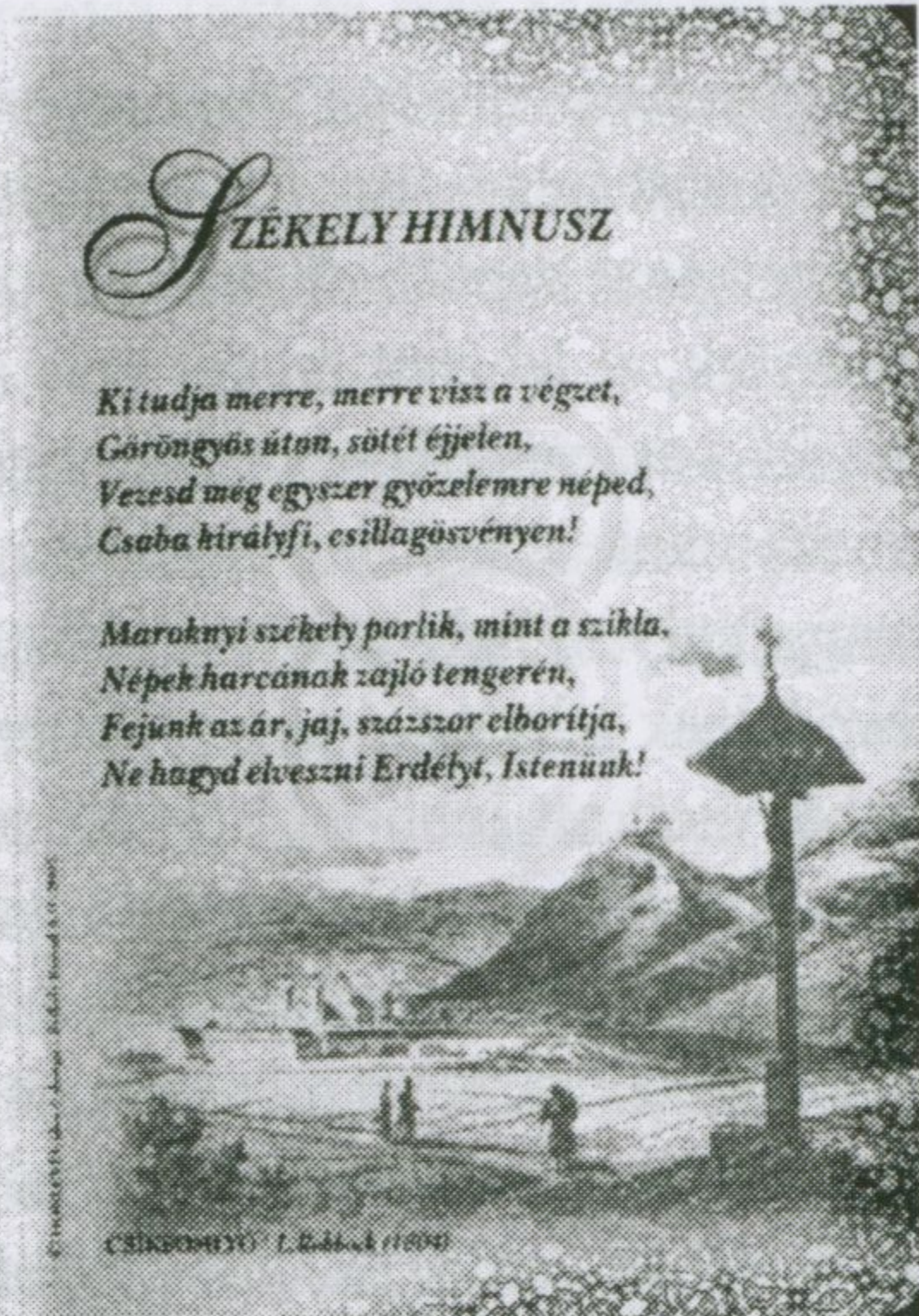
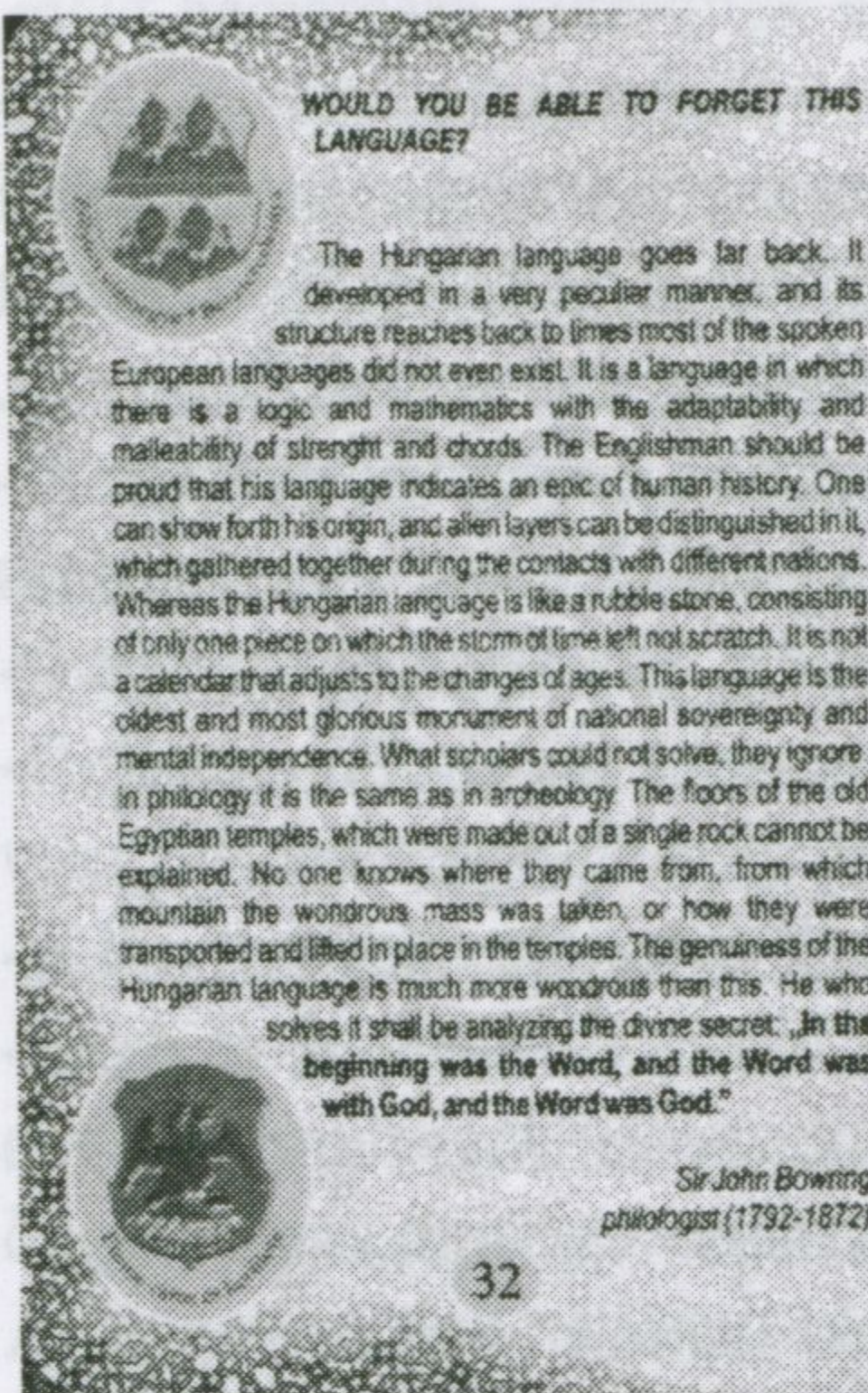
Kasza József megmondta: nekünk nem útlevél kell, mi nem utazni akarunk. Nekünk kettős állampolgárság kell, mert ezen a földön akarunk maradni, ahol születünk. Hej, de jó is lenne, ha Kasza nem Délvidéken, hanem itt Erdélyben „kaszálna” Markó Béláék helyett. Mert lenne mit, az biztos. Az MVSZ elvei keresztény alapokon nyugszanak. Erre nagyon oda kell figyelni, mert ezek krisztusi elvek! Az emberi méltóságot állítják a középpontba akkor, mikor elhatalmasodott a jogtiprás, akkor, amikor az autonómia kérdését egyszerűen megvitatásra sem méltatja a román kormány.

II. János Pál a népek szabadsághoz való jogát elsőrangú célként kezelte. Hazájában sokat tett a kommunizmus bukásáért. Benne is volt a KGB keze a pápa elleni merényletben, csak hogy ő mindent vállalni tudott az elnyomottak jogaiért. Ő kimondotta: „*Ne féljete! A politikai hatalom nem az egyetlen hatalom! Az Isten nélküli szabadság pedig önkény.*” A lengyel nép magára talált, mert a hit hegyeket képes mozgatni. A Honlevélnek is ez az üzenete:

„*Az útlevél elereszt, a honlevél összeköt!*”

„Ne féljete! Higgyetek! A történelem irányítása Isten kezében van. Az igazságtalanság soha nem végleges, mindig csak időleges, ha százötven évig tart, akkor is.”

„Vezesd még egyszer győzelemre néped”

Babits Mihály Áldás a magyarra című költeményében életcélt szab minden magyar számára, mintegy összegzi a Honlevél szellemiségét: „Erős igazsággal, az erőszak ellen: / Így élj, s nem kell félned, veled már az Isten! / Kelnek a zsarnokok, tűnnek a zsarnokok, / Te maradsz, te várhatsz, nagy a te zálogod. / Zsibbad a szabadság, de titkon bizsereg, / És jön az igazság, közelebb, közelebb.” Ilyen a remény embere! Ilyen volt Márton Aron, a mi székely püspökünk, a nagy hitvalló, aki megjárta a romániai börtönök poklát, de maradt mindvégig az „igazság őre, népének jó pásztora, az üldözöttek védelmezője.” Ő a jel, a példakép, akit követnünk kell, ha itt meg akarunk maradni. Békességben élni minden nemzettel olyan módon, hogy jogainkat soha fel nem adjuk. Amikor minden összeomlani látszik, akkor egyre növekvő bizalommal kiáltunk az Úrhoz: „Fejünk az ár, jaj, százszor elborítja, / Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!”

Egy imakönyvet tartok a kezemben, fedelén a Szent Korona, akihez a magyar nemzet minden tagja, bárhol éljen, hozzátartozik.

Ez nem útleve, amely elereszt, hanem honlevél, amely összeköt.

Plesa Vass Magda

HONLEVÉL FOLYÓIRAT

Hosszú szünet után a Magyarok Világszövetsége HONLEVÉL címmel újból lapot indít, mely pusztán megjelenésével bizonyítja, hogy a Magyarok Világszövetsége öt év nincstelensége és kitisztottsága után is él, s ma több, mint akkor volt. Bizonyítja ezt a bene-si dekrétumok magyarpusztításainak mai európai ismertsége, az időközben két európai népszavazáson elvetelt EU-alkotmány jobbitására kidolgozott alkotmánykiegészítésünk. És bizonyítja ezt

az is, hogy a külföldi magyarok magyar állampolgárságának ügye tavaly december 5-e óta immár kitörölhetetlen, és megoldásáig elhallgathatatlan része a magyar közéletnek.

A honlevél a magyar politikum által külföldi magyar testvéreinktől folyamatosan megtagadott útleve lelki pótlására született meg, egyben a Magyarok Világszövetségének tagkönyve, de igényelheti azt mindenki, aki az alapszabályunkba foglalt értékek-

kel, elvekkkel, célokkal és feladatokkal azonosulni tud és akar. Kettős szimbólum. Egyrészt az első egységes magyar személyi okmány Budától Los Angelesig és Pesttől Tokióig. Másrészt a 2005 december 5-én IGEN-nel szavazókat összetartó kapocs és megkülönböztető jel.

A HONLEVÉL újság a honlevél-tulajdonosok közösségét megeremteni hivatott lap, a Magyarok Világszövetsége szolgálatának eszköze. Segítségével valóban azzá válhatunk, amivé szeretnénk: Kovász akarunk lenni, amely élesíti a magyar közös-

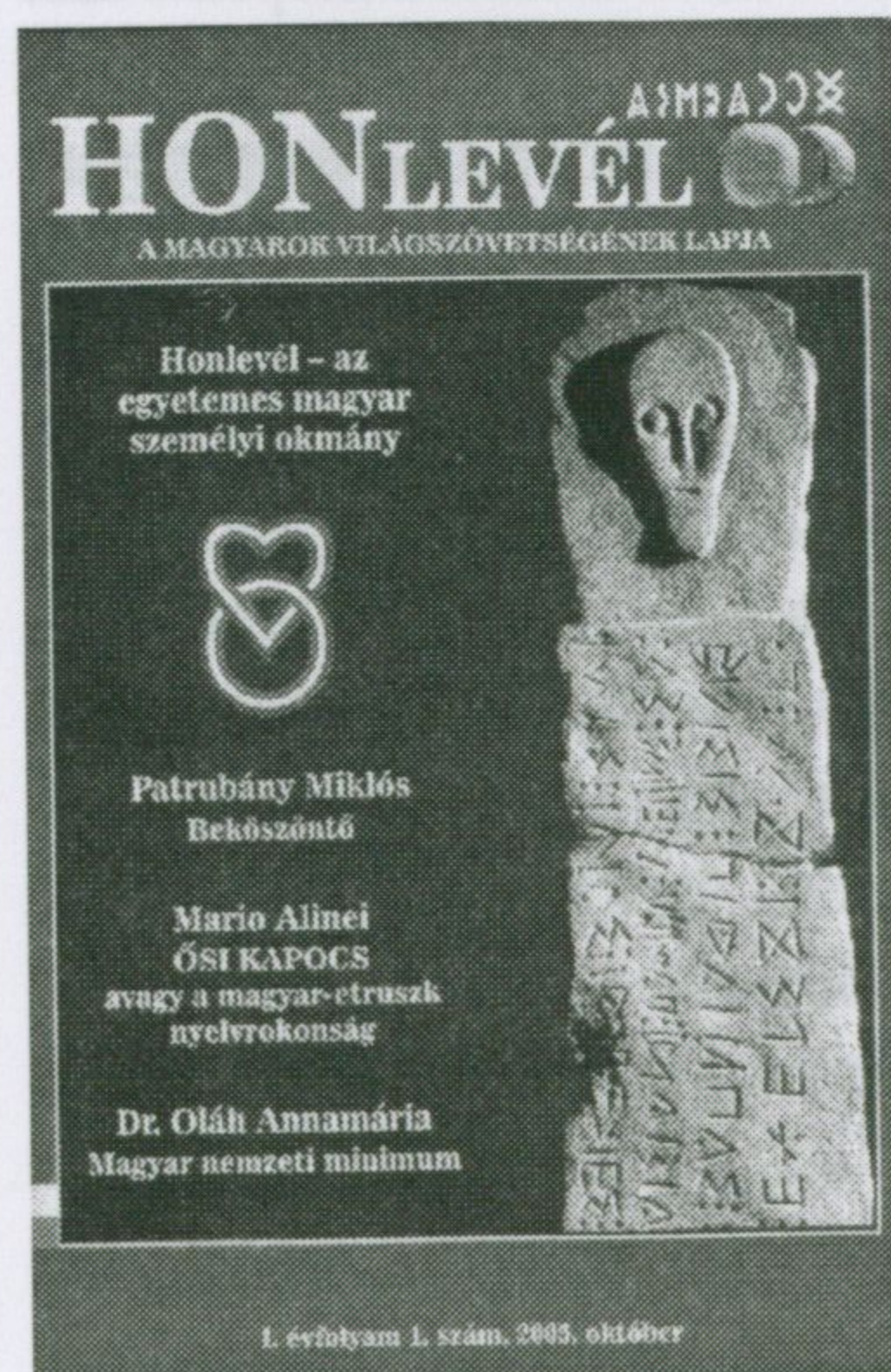
ségeket. Fórum akarunk lenni, amely határozatokká érleli a vitát. Intézmény akarunk lenni, amely valóra váltja határozatainkat. Az újság jellegzetesen magyar értékrendet kell hogy közvetítsen. Ennek pillérei: az igazság, a méltanyosság és tisztesség, a közösségeinket átható szolidaritás, a szeretet és az életigenlés. A HONLEVÉL újság egyben jellegzetesen keresztény értékrendet is közvetít, s következetesen ennek keretein belül marad, Tamási Áronnal vallva: Aki emberként kevés, az magyarnak alkalmatlan! Kísérje áldás a lapot s annak olvasóit!

HONLEVÉL IGÉNYLÉSE SVÉDORSZÁGBAN

JORDÁKY BÉLA az Egyháztanács elnöke
428 35 KÅLLERED Gamlehagsvägen 19
Telefon: 031-795 25 02 Mobil: 070-562 31 08
E-mail: bela.jordaky@telia.com

TAMÁS GYÖRGY az EMKES elnöke
135 46 TYRESÖ Granitvägen 42 B tr 3
Telefon: 08-712 59 31 Mobil: 070-758 04 79
E-mail: tamas.emkes@chello.se

A HONLEVÉL IGÉNYLŐ LAP hamarosan gyűlekezeteinknél is beszerezhető lesz. Az igényléssel, a díj befizetésével, az okmányirodához küldéssel és onnan történő kiváltással, az igénylőhöz való eljuttatással kapcsolatos adminisztratív teendőket az egyháztanács ill. a helyi presbitériumok gondjaira bízjuk.

A HONLEVÉL folyóirat októberi és novemberi számának címlapja

Szentei Barnabás

Soprontól Jönköpingig, Trianontól karácsonyig

Gyakran nézem a svéd tévé *Din släktsaga – A te családtörténeted* című sorozatát, és mindannyiszor megdöbbenek, valahányszor látom, hogy az egyén életét mily döntő módon képesek befolyásolni rajta kívülálló történelmi események, s ez alól családom története sem kivétel. Hiszen volt egy történelmi esemény, Trianon, mely ha közvetett módon is, de meghatározó lett életemre, s azt is mondhatnám, ezért kerültem én Svédországba.

A történet közel 140 évvel ezelőtt indul. Nagyapám 1868-ban a a Fertő-tó északkeleti csücskénél fekvő Moson-megyei Fél-torony községben született, mely ma Ausztriában, Burgenland tartományban van, s Halbturn névre hallgat. Még magyar állampolgárként nagyapám hivatásos katona lett, Sopronba került, s itt is házasodott meg. Mint minden más hivatásos katonát, így őt is át-meg áthelyezték újabb és újabb szolgálati helyekre; így került 1897-ben Kőszegre, ahol édesapám született. Később Pápán szolgált, ezért apám ott járt iskolába. A család végül visszakerült Sopronba, így apámat innen hívták be katonának, 1917-ben.

Nagyapámnak volt egy húga – Marie tant –, aki az 1800-as évek végén férjhez ment egy bécsi osztrákhhoz, s Trianon után osztrák állampolgár lett. Kettejük gyermeke, azaz atyai nagybátyám, „onkel Franz” nyilván már osztráknak született. Nagyapámnak volt még két másik húga is, akik Pozsonyba kerültek, s Trianont követően csehszlovák állampolgárokká váltak. Így szakadt szét alig egy emberöltő alatt három felé a család és került különböző országokba. Apám és onkel Franz unokatestvérek és szinte egykorúak voltak, s bár közöttük húzódott az osztrák–magyar határ, mégis sűrűn összejártak.

1918-ban a csehek elől a Felvidékről Sopronba menekült a Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Főiskola. A trianoni békediktátum viszont Ausztriához csatolta Sopront és vele együtt 14 egészében magyarok lakta kisalföldi falut. Amikor a főiskola hallgatói és professzorai megtudták, hogy cseberből vödörbe kerültek, előszedték sörétes vadászpuskáikat és kivonultak a Bécs felől jövő osztrák csendőrök elé. Néhány kisebb-nagyobb összecsapás eredményeként az osztrákok visszavonultak, s Szövetségi Ellenőrző Bizottság beleegyezett, hogy a terület hovatartozását népszavazás döntse el. Édesapám mesélte, miként járt a főiskolásokkal együtt agitálni, s miként maradt az 1921. december 14-én megejtett népszavazás eredményeként Sopron és a 14 község magyar!

A térképre nézve szinte tragikomikus, milyen fejtellenül, minden józanságot nélkülözve húzták meg Párizsban az új határt. Sopron egy három oldalról határral körülvett, zsákszerű kitüremkedésben fekszik, s mert nem volt hova terjeszkedjen, gazdasági fejlődése elmaradt. A határrendezők „zenialitását” és „dicséretre méltó” mérnöki-diplomáciai munkáját igazolja az a „nemzetközi” vasútvonal is, mely Bécsújhelyből indul, osztrák területen jön Sopronig, itt 5 kilométeren át magyar területen fut, majd visszamegy Ausztriába, hogy aztán végállomása újból Magyarországon legyen, Kőszegen!

A szétvagdaltság ellenére 1920-tól 1938-ig viszonylag békés, boldog idők honoltak e tájon. Másokhoz hasonlóan szüleim is rendszeresen átjártak Bécsbe vásárolni: reggel el, este vissza. A

magyar határzónában lakók ugyanis – főként akiknek földjeit Trianon kettévágta – egy 25 kilométeres sávra érvényes határátlépési igazolványt kaptak, de mert az osztrák csendőrök általában szemet húnytak, el lehetett menni vele a 60 kilométerre levő Bécsbe is. Nyári vasárnapokon szüleimmel és azok barátaival gyakran ki-ruccantunk a soproni erdőkbe. A szinte kötelező szalonnasütés vagy gulyásfőzés után a férfiak mindig arra szavaztak, hogy át-rándulnak a határtól alig fél kilométernyire fekvő első osztrák faluba, mert ott jobb ízű sört lehet kapni. Alig érkeztünk meg egy Gasthausba, megjelent a falu osztrák csendőre, akit már jól ismertük. Nagy hangon előadta, hogy bizony eltévedtünk és Ausztriába kerültünk, amit mi nagy „csodálkozással” fogadtunk. Nyilván ő is tisztában volt azzal, hogy mi tisztában vagyunk azzal, hogy ő is tisztában van azzal, hogy mindenki tisztában volt az üggyel! A színielőadás nem maradhatott el, hiszen a jó osztrák csendőr kien-gesztelésül mindig megkapta a maga korsó sörét, amit ő ugyan arra hivatkozva, hogy szolgálati időben van, előbb elutasított, de utána ráérősen, velünk együtt szépen felhőrpintette! A színielőadás mindig azzal zárult, hogy az osztrák kedvesen elmagyarázta, miként juthatunk vissza Magyarországra, mi pedig hálálkodva köszöntük meg útbaigazítását. Néha elmentünk egy Istenszéke nevű erdei vendéglőbe is, melynek az volt az érdekessége, hogy a trianoni okosok döntése értelmében a határ ennek nagytermén ment keresztül! Szórakoztató volt végignézni, miként ültek át a terem egyik oldaláról a másikra a különféle árucsempészek, attól függően, hogy melyik ország csendőre lépett be járőrözni.

Májustól szeptemberig, vasárnaponként „charter-vonat” is jött Bécsből és Bécsújhelyből éhes és szomjas osztrákokkal. Miután a hentesüzletben „virstlit”, a pékségben jó magyar búzake-nyeret vettek, rendszerint a szőlősgazdák udvari borkiméréseiben landoltak. A soproni és kőszegi borosgazdák ugyanis még Mária Terézia idejéből őrizték jogukat, miszerint kétszer egy évben egy-egy hétig otthonaikban adómentesen mérhették ki boraikat. Itt ettek és ittak hát a jó osztrák sógorok, s míg vonatuk vissza nem indult, énekszóval mulatták az időt. Az időtöltésbe bizony sokan úgy bele-fáradtak, hogy már járni sem tudtak, ezért a késődélutáni órákban a pocakos magyar rendőrök szépen összeszedték, s a közelebb fekvő állomás peronjára sorba fektették őket. Két állomása volt ugyanis a városnak, s mivel a bécsi és bécsújhelyi vonatok más-más állomásról indultak, az osztrák asszonyok ide-oda rohangász-tak az állomások közt, hogy megkeressék „betegeiket”. Kedves békeidők voltak ezek, amíg a történelem kereke újbólt nem fordult egyet, s akkor mindennek vége szakadt.

Miután 1938 márciusában Hitler bekebelezte Ausztriát, már nem lehetett oda átjárni sörözni, de a sógorok sem jöhettek többet hozzánk az időt mulatni. Nagybátyámat, onkel Franzot – mert rendőrtiszt és szociáldemokrata párttag volt – letartóztatták, és a dachaui koncentració táborba vitték (ahonnan majd csak 1945-ben szabadult).

Még gimnazista voltam a háború alatt, amikor engem légol-talmi szolgálatra osztottak be. Amint légiveszélyt jeleztek, én szó nélkül felálltam az osztályteremben, vettem a acélsisakomat, kar-

szalagomat és erős távcsöveget, s tanáromtól elkészönve rohantam a várostoronyba figyelni. Még élveztem is ezt, kivétel ha éjjel történt a riadó. 17 éves koromban aztán leérettségiztem, s másnap már a Repülő Akadémián megkezdhettem a kiképzésemet, hogy majd hamarosan kikerüljek a frontra (akkor már Magyarország területén folyt a háború). 1944. november 30-án megsebesültem, s 1945 januárjában egy németországi hadikórházban kötöttem ki. „Nyugatos” lettem tehát, s mert apám kereskedő volt, megkaptam az „osztályidegen” bélyegzőt is.

A háború után megváltozott körülöttünk a világ. A trianoni határ túloldalán Franzi-bátyám visszatért a koncentrációs táborból és rövid idő múlva gyors ütemben emelkedett a rendőrtiszti ranglétrán. Közvetlen kapcsolatot már nem tarthattunk vele, csak kerülőutakon kaptunk néha hírt a rokonságról. Magam beiratkoztam az erdőmérnöki főiskolára, ahol 1951-ben megszereztem diplomámat és azonnal állást is kaptam. A nyugat-magyarországi erdőkben a gyanta-kitermelést kellett vezetnem. Mint a gumifákat szokás, úgy csapoltuk meg az erdeifenyő-fákat is, hogy a gyantából aztán terpentint és éterikus olajakat nyerjenek. Mivel az erdők az osztrák és jugoszláv határ mentén voltak, munkám kapcsán sokszor jártam az úgynevezett 500-méteres zónában is. 1953-ban aztán politikai tisztogatás okán engem is eltávolítottak a kényes határzónából. Sopronba kerültem tanárnak egy erdőgazdasági szakgimnáziumba, ahol igazgatóm és a párttitkár állandón szaglászta utánam. Itt ért engem 1956. október 23-a!

A forradalom első napjaiban Sopronban is kezdett szervezkedni a főiskolai ifjúság, s bár már nem voltam fiatal, és családom is volt, magam is résztvettem ebben. Felajánlottam, hogy átmegegyek Ausztriába és kapcsolatot keresek magasrangú rendőrtiszt nagybátyámmal, hátha segíteni tudna valamiben. Ismertem a zónát. Tudtam, hogy az aknákból csak minden ötödik robbanó, a többiek csak jelzőrakéták voltak. Tudtam azt is, miről ismerszik meg az aknák elhelyezkedése. Ha óvatos az ember, nem történhet baj, hiszen az évek során sok ember ment át és jött vissza feladattal ezen az aknamezőn. Azt is tudtam, hogy Magyarország – osztrák nyomásra – kezdte felszedni az aknákat az osztrák falvakkal átelleni oldalon, mert gyakran megesett, hogy az osztrák parasztok állatai a drótkadályok közt rátévedtek az aknamezőre és olykor az utánuk futó gazdáikkal együtt fölrobbantak.

Többször is átmentem a zónán. Egy autóval vittek ki a határra éjjelenként és hoztak vissza hajnalban. Az osztrák belügyminisztériumban dolgozó nagybátyámmal sikerült felvennem a kapcsolatot. Hogy ő összességében mit és mennyit tett a magyar forradalom érdekében, azt nem tudhatom, csupán annyit tudok, hogy a nekünk megígért segítsége a megfelelő időben és formában mindig megérkezett.

November 4-én, a szovjet támadás napján kimentem a főiskolára, hogy megbeszéljük, mitévők legyünk. Délelőtt tíz óra körül azzal fogadtak, hogy egy ismeretlen, magyarul rosszul beszélő férfi keres engem. A személyt soha nem láttam, de mert egy nagybátyámtól ismert jelszót mondott, tudtam, hogy tőle jön. Arra kért, hogy azonnal hagyjam el Magyarországot. Nyomban hazamentem, összeszedtem családomat, elbúcsúztam szüleimtől és délután 4 órakor a határon voltunk, ahol már várt az idegen férfi. Később tudtam meg, hogy nagybátyám titkára volt. Franzi-bácsi Bécsben elmondta, attól félt, hogy ha engem elfognak, kiszedhetik belőlem kapcsolatunk titkát, s mert Ausztria az alig egy éve megkötött

Sopron lakói 1921. december 14-én népszavazáson dönthették el, hogy Ausztriához vagy Magyarországhoz kívánnak-e tartozni.

államszerződése értelmében semleges ország volt, még nemzetközi botrányba is keveredhetett volna. Onkel Franz mindenáron azt akarta, hogy maradjak Ausztriában. De ebben az időben a Szezei-csatorna körüli válság, továbbá Eisenhower újjavasztása, nemkevésbé a Szabad Európa Rádióban folyamatosan elhangzó „Magyarok, tartsatok ki! Jövünk!” ígéretése olyan harmadik világháborús hangulatot keltett, hogy családom jobbnak látta továbbmenni Ausztriából, minél távolabb a szovjet hadseregtől. Jól emlékszem nagybátyám szavaira: „Mivel erdőmérnök vagy, menj Kanadába vagy Svédországba! Ha Kanadába mész, valószínűleg favágóként kezded, a házat is magad építheted majd fel, de ha ügyes ember vagy, pár év múlva milliomos lehetsz! Ha viszont Svédországba mennél, ott nem kell favágással kezdened és már az elején kapsz lakást, de milliomos soha nem leszel!”

Ekkor már Ausztriában volt a soproni Erdőmérnöki Főiskola. Hívtak, hogy menjek velük Kanadába, de elmémben forgatva nagybátyám tanácsait, végül is a második lehetőség mellett döntöttem. Így kerültem ki 1956. november 30-án Svédországba. Másnap minden utca, tér, kirakat és ablak díszbe öltözött, s az emberek is valami számomra megmagyarázhatatlan békességbe öltöztek. Advent volt, a várakozások ideje. Közel ötven év távlatából ma sem tudom pontosan megfogalmazni, hogy akkor mire vártunk, mire vágytunk.

Három hétre rá eljött karácsony szent ünnepe. Amikor körülálltuk a karácsonyfát, nem a csillogó díszeket néztük, nem is az előttünk álló jövőt találgattuk, hanem hazagondoltunk, a szétlőtt üszkös Budapestre, a kedves Sopronra, otthagytunk barátainkra, Pozsonyra és Bécsre, szüleinkre, Franzi-bácsira, az immár négy országba szétszóródott családunkra, s értük szállt énekünk és imánk az Egek Urához: Dicsőség mennyben az Istennek, Békesség földön embereknek!

Szent karácsony este azóta mindig újból végigjárom az utat, Soprontól Jönköpingig, s az idő hosszú útját Trianontól ama első svédországi karácsonyig, amikor a sűrű hóesésben egyszer csak lelkünkbe szállt valami nagy-nagy nyugalom. Tudtuk, hogy ez az isteni békesség minden pénznél és kincsnél nagyobb ajándék. Azóta is ezt őrzöm. És nem lettem milliomos!

M. Veress Mária-Magdaléna

Gyere Bodri kutyám...

– Jó, hogy itthon vagytok, mert búcsúzni jöttem – szolt köszönés helyett Béla szomszédunk, s már jött is befele, mint aki nagyon siet. Szerettem, ha vendégek jönnek hozzánk, ezért örömmel tessékelttem a nappali felé az elegáns öltönyös férfit.

– Na, Aladár – szolt apámhoz elérzékenyülten, miután alaposan megölelgette –, nem láttok ti engem már soha többet ebben az életben.

– Mi van veled, te Béla! – kerekedett ki apám szeme – Csak nem bolondultál meg, hogy felkösd magad?

Béla harsányan nevetett apám ijedelmén.

– Azért ott még nem tartunk – mondta, s nadrágja szárát óvatosan felcsípvé, hogy ki ne térdelje, letelepedett egy székre. Nagy lélegzetvétel és némi színpadias hatásszünet után halkán, de határozott hangon kibökte:

– Épp csak kivándorolunk Amerikába.

Apám szeme még kerekébbre nyílt, ahogy homlokán sűrű redőket vetett a csodálkozás.

A hatvanas években Erdély-szerte nem volt gyakori, hogy mi magyarok vegyük nyakunkba a világot s kezünkbe a vándorbotot. Kitelepülni akkoriban főleg a németajkú szász szomszédság meg a németnevű zsidóság szokott. Ők is csak azért, mert támogatóik voltak odakint, akik elenygették előttük a kivándorlás rögös útját. Nekünk magyaroknak nemigen voltak tengeren túli kapcsolataink vagy gazdag rokonaink, akik gondoskodtak volna rólunk. Nem küldték el nekünk a család kinőtt, megunt, elnyűtt ruháit és sehonnan se kaptunk pasztellszínű papírra írt hosszú leveleket, káprázatos divatlapokat, mosolygó unokatestvérek nyaralási képeivel tömött vastag borítékokat, se nyomdaillatú, színpompás képeslapokat vagy csillogó újévi üdvözlőket. A válogatott finomságokkal teli karácsonyi csomagokat is csak hírből ismertük. Viszont ott volt nekünk a vidéki rokonság, akik nagyon örültek, ha megkaphatták kinőtt, levetett ruháinkat. Mi láttuk el őket mindazzal, amit falun nem tudtak beszerezni, ők meg hála-ból elhalmoztak bennünket mindennel, ami a háztájiból kitelt. Karácsony előtti napokban bejött a városba a daróc-ruhás atyafi, s átalvetőjéből kincseket szedett el: disznótoros kóstolót, jó füstölt szalonnát, karácsonyfára való fehér bélű piros almát és bejglibe való diót, mákot. Nem is akartunk mi kitelepedni sehova.

Béla barátunk röviden elmondta, hogy mitől támadt mehetnékje, s hogy rokonok híján hogyan sikerült mégis megkapnia az amerikai letelepedési engedélyt. Suttogva mesélte a nagy titkot, sűrűn hajtogatva, hogy „Ugye, ez köztünk marad!”. Látszott, hogy már nagyon kikívánczolt belőle a mondanivaló. Hát az úgy volt, hogy egy régi cukrász barátja, aki történetesen zsidó volt, izraeli kitelepedésért folyamodott, de útközben meggondolta magát és nem a Szentföldön kötött ki, hanem Amerikában. Hamaro-

san jól menő üzletet nyitott odaát, s boltjában szívesen alkalmazott volna erdélyieket. Bélát különösen ki szeret- te volna vinni, de ahhoz kerítenie kellett egy „rokant”. Az amerikai barát rábukkant egy kint élő magyarra, akinek ugyanaz volt a családneve, mint a mi Bélánknak, s aki jó pénzért hajlandó volt hivatalosan azt nyilatkozni, hogy Béla az ő hön szeretett unokaöccse. Bélának annyira meg- tetszett az ötlet, hogy azon nyomban benyújtotta letele- pedési kérését az amerikai követségre. Bizonyára évekig is eltartott, míg megszületett a döntés, és a legrosszabb az volt, hogy közben senkinek sem árulhatta el, hogy mire készül.

– Tegnap kaptam meg a papírt, itt van, ni! – ezzel mellényzsebéből előszedett egy színes bélyegekkkel és különféle pecsétekkel ékes hosszú, vaskos, fehér boríté- kot. Óvatosan, mint aki oltári szentséget tart a kezében, kivette belőle az okmányt. Apám udvariasan nézegette a papírt, de nem sokra ment vele, mivel hogy angolul állt benne minden.

– Szóval mentek... – mondta szomorúan. – Hiányoz- ni fogsz nekünk, te Béla, tudod-e?

Vendégünknek se kellett több, szeme rögtön megtelt könnyel:

– Ti is nekem, Aladár – szipogta meghatottan, de ha- mar összeszedte magát és lendületesen magyarázkodni kezdett, mintha önmagát is meg akarná győzni igazáról.

– Tudod, a fiam miatt teszem. Egyedül csak Olivér miatt. Milyen jövő vár rá itthon? Semmilyen. Mihez kezd- jen itt? Mi lesz itt belőle? Ott Amerikában minden út nyit- va áll majd előtte. Egy ilyen egyedüli lehetőséget nem szabad elpasszolni. Ekkora szerencse egy életben csak egyszer érhet. Kötelességem, hogy a fiam jövőjére gon- doljak. Nekem lesz munkám odakint, az nem gond, jó annak, aki annyira szereti a mesterségét, mint én. Nyitok majd egy kis borbélyműhelyt. Mit szólsz hozzá, Aladár barátom?

Apám nem válaszolt, hanem felkelt az asztal mellől és átment a másik szobába. Mit is válaszolhatott volna? Hogy neki is vannak gyerekei, s hogy ő attól még nem menne sehova. Béla tanácstalanul pislogott és már-már menni készült, amikor apám ismét megjelent, vállán a tangóharmonikájával.

– Gondoltam, eljátszom a nótádat, ha már búcsúzni jöttél – mondta, s ujjai már rá is futottak a billentyűkre, mint kiscsikók a harmatos rétre.

Béla arcára mennyei boldogságot varázsolt a muzsi- ka, s szemét lehunyva hallgatta apám bemelegítő játékát.

– Senki nem tud úgy muzsikálni, mint az én Aladár barátom – buggyant ki belőle az elismerés, majd dudorász- ni kezdte kedvenc nótáját:

– Gyerebodrikutyáám, szeddasátorfáááádat...

Nosza, apámnak se kellett több, belemarkolt a harmonikába, hogy csak úgy csattogtak a billentyűk, Béla pedig nekiveselkedett, kieresztette tenorját, s teli torokból fújta a kesergőt. Közben előkerült egy üveg bor s mellé egy tál frissen sült diós-mákos bejgli. Apám csak húzta Béla kedvenc nótáit, egyiket a másik után, Béla pedig kesergett mellé illendőképpen. Ahogy fogyogatott a bor az üvegből, úgy növekedett a szomszédunk kimulatni való bánata. Már esteledett, mikor végre eszébe jutott, hogy talán haza is kellene menni.

– Gyere ide, kicsi Gizike – húzott magához atyáskodva. Mindig így szólított, de nem azért, mert nem tudta volna a nevemet.

– A kislányom lehetnél, tudod-e? Épp ilyen kékszemű, karcsú tündér volt az édesanyád, amikor udvaroltam neki. Csak aztán apád lecsapta a kezemről. Igaz-e, Gizike?

Anyám pironkodva bosszankodott. Béla valóban koslatott utána, de ő nem szerette sem a mulatós természetét, sem azt, hogy nagyhangú ivócimboráiról még az ő kedvéért sem tudott lemondani. Béla végül egyedül maradt. Barátai közül ketten öngyilkosok lettek, a harmadikat meg elvitte a májbaj. Nagy későre rászánta magát a házasságra. Felesége szikár, hallgatag, sötét tekintetű, mogorva aszszony volt, nagy fekete karikákkal a szeme körül. Ha néha szólásra nyitotta vékony, összeszorított ajkait, halkan és sziszegve beszélt, de még többet sóhajtozott és panaszkodott. Azt hiszem, beteges asszony lehetett. Annál szemrevalóbb, barátságosabb volt egyetlen gyermekük, Olivér, a család szemefénye. Néhány évvel fiatalabb volt, mint én, ezért mindig gyerekszamba vettem, bár egyszer megdobogtatta kislányszívemet, mikor fagyaltozás közben meg-simogatta a kezemet és feleségül kért. Őt magát is váratlanul érthette ez a merész ötlet, mert egészen belepirult. Fehér, átlátszó bőrén kigyúltak a szeplők, s szeme zöldebben lángolt, mint valaha. Bizonyára nem csak szép kisfiú volt Olivér, de ügyes is, ha apja-anyja érdemesnek tartotta kezébe venni a vándorbotot, hogy szebb jövőt biztosítson neki.

– Te kicsi Gizike, apád büszke rád, mert jól tanulsz. De azt a verset tudod-e, hogy Száll a madár ágról ágra?

– Tudom, Béla bácsi, az összes szakaszt! – vágtam ki büszkén, mert nem volt kis teljesítmény megtanulni egy ilyen hosszú költeményt.

– Hát, ha tudod, akkor halljuk! – telepedett vissza vendégünk a székre, én meg kiperdültem a szoba közepére, s mindent beleadva előadtam a csodaszarvas történetét. Nem számított, hogy Bélának a fele is elég lett volna, amilyen borgőzös állapotban volt, s az sem, hogy már későre járt, s anyáméknak kezdett elégük lenni a búcsúzkodásból. Csak fújtam Arany János versét, szépen tagolva, mint egy szavalóversenyen. Nem is maradt el a taps. Béla szomszédunk, miután fényes színházi sikereket jósolt nekem, össze-vissza ölelgetett bennünket, könnyes szemmel megköszönte a búcsúestét, s szipogva hazament.

– Na, szegény feje – mondta ki apám a végszót. Akkor fog csak igazán sírni, ha nem lesz majd, aki elhúzza a nótáját.

Január közepe táján aztán, legnagyobb meglepetésemre ismét beállított Béla, ezúttal fehér pulóvert viselt felöltője alatt, s hóna alól egy üveg vermutot húzott elő.

– Jó, hogy itthon vagytok, mert most igazán búcsúzni jöttem... – kezdte, de nem volt már annyira izgatott, mint első ízben. Elmesélte apáméknak, hogy mi minden intézni való akad egy ilyen kivándorlás kapcsán, s hogy mennyi nehézségbe ütközik az ember, ha nincsenek kapcsolatai.

– Ha tudtam volna, mennyi bajlódással jár egy ilyesmi, bele se fogok. Mennyi fölösleges papírt kell beszerezni. Okmánybélyeges, hitelesített másolatokat kérnek mindenről. Egy vagyomba került, míg mindent elintéztem. Képzeld, azt mondták, hogy az a kis aranyozott szelence, amit megboldogult édesanyámtól örököltem, nemzeti kincsnek számít, ezért nem vihetem magammal. Miféle nemzeti kincsek vannak ezeknek a piszkos tolvajoknak? Persze el lehetett intézni, mert ebben az országban pénzért mindent el lehet intézni, de azért felháborító, nem? Ezek csak akkor boldogok, ha megkeseríthetik az ember életét. Ezért is hoztam vermutot, hogy legalább a búcsúást édesítsük meg. Na, Aladár, elhúzd-e még egyszer a nótámat?

Apámat nem kellett kétszer kérni, hogy muzsikáljon. Előszedte a tangóharmonikát, s a zene pillanatok alatt betöltötte a szobát. Szerettem nézni, ahogy ujjai ide-oda ugrándoznak a kopogó billentyűkön. Béla ismét elérzékenyült, sírt, jajgatott, elénekelte kedvenc dalait, miközben szorgalmasan kortyolgatta a vermutot. Egyszeriben eszébe jutottak a versek. Ezúttal József Attilát szavaltatott velem, azt is megtapsolta, aztán szedte sátorfáját és kellő ölelkezés után távozott. Apámék megkönnyebbülten sóhajtottak.

Nem telt bele egy hónap, s Béla barátunk ismét megjelent. A vermut mellé most egy csokor virágot is hozott.

– Virágot a virágoknak! – mondta, majd ünnepélyesen kezdt csókolni a hölgyeknek, mint ahogy azt el is lehet-

Boldog békeidők (Felvétel 1910-ből; a szerző tulajdona)

tett várni egy régi vágású úriembertől. Ismét lelkes volt, bár kissé kimerültnek tűnt.

– Holnap indulunk – mondta diadalmasan, s már bontogatta is az üveget.

– A nótadat... – mondta apám.

– Igen, azért is jöttem, hogy muzsikáld el a nótámat. A megszokott módon zajlott le minden. Volt koccintás, bodrikutyám, szipákolás, elérzékenyülés, szavalás, ölelkezés, s nagy sokára hazamenetel.

A másnapi indulásból mégsem lett semmi. Valami közbejött. Béla aztán ettől kezdve szabályos időközönként felbukkant nálunk, hóna alatt az elmaradhatatlan veremuttal s elismételte a nagyjelenetet, mint aki egy szerepre készül. Összesen tizenkétszer jött elbúcsúzni, de a másnapra beígért indulásból soha nem lett semmi. Aztán egyszer családostól úgy eltűnt, mint a kámfor.

– Ez a Béla is, addig mind búcsúzkodott, hogy végül szó nélkül itt hagyott – kesergett apám. Még a nótáját se tudtam eljátszani neki utoljára.

Talán fél esztendő múltán képeslap érkezett Bélától. Felhőkarcolós, amelyet Amerikából küldeni illik.

Kedveseim! Mi jól vagyunk. Csak az a baj, hogy divatba jött a hosszú haj. Senki se akar nyíratkozni. Írhatnátok, mert nagyon hiányoztok. Ölel: Béla

Hosszú évekig csak annyit hallottam felőlük, hogy Olivér hazajött tanulni. Öt évig járt a marosvásárhelyi orvosi egyetemre. Valóban jó eszű, ügyes fiú volt. Tanulhatott volna Amerikában is, de neki valahogy jobb volt itthon. Inkább magyarul akart tanulni. Talán nehezen vált meg szülőföldjétől, ki tudja.

Aztán valaki mesélte, hogy találkozott Bélával. Olivér miatt jött haza, aki akkoriban fejezte be az egyetemet.

Mondták, hogy Olivér, miután utolsó vizsgáit is sikeresen letette, szüleitől csodaszép autót kapott ajándékba. Azon nyomban felkerekedett, hogy kipróbálja az új kocsit. Maga mellé vette legjobb barátait, s nekivágott a hegyeknek.

Marosvásárhelyről csak egy futamodás a Békási-szoros, még azokon a rossz, kátyús, keskeny utakon is, melyeken nemigen száguldozhat az ember, hacsak nem egy szépreményű ifjú, aki előtt immár nyitva áll minden út, s úgy érzi, övé a világ. Robogott a fényes kocsit, csak úgy porzott utána az országút. Aztán úgy történt, hogy ott, ahol a szoros egészen elszűkül, s függőleges falai, akár csak a mesék örökösen verekedő sziklái az égig érnek, hirtelen bezárultak Olivér előtt az imént még tágra nyitott kapuk. Az a gyönyörűséges autó egyenesen egy sziklának rohant. Mind az öten szörnyethaltak.

Azért jött hát haza Béla Amerikából. Temetni egyetlen gyermekét, akiért elhagyta szülőföldjét, de akit a szülőföld nem hagyott elmenni.

Bizony, mi is megsirattuk Olivért, s különösen Bélát, aki, mint hallottuk, önmagát okolta fia tragikus halála miatt. Azt hittük, bánatában elbujdosik a nagyvilágban és hírét se halljuk többé, de nem így történt.

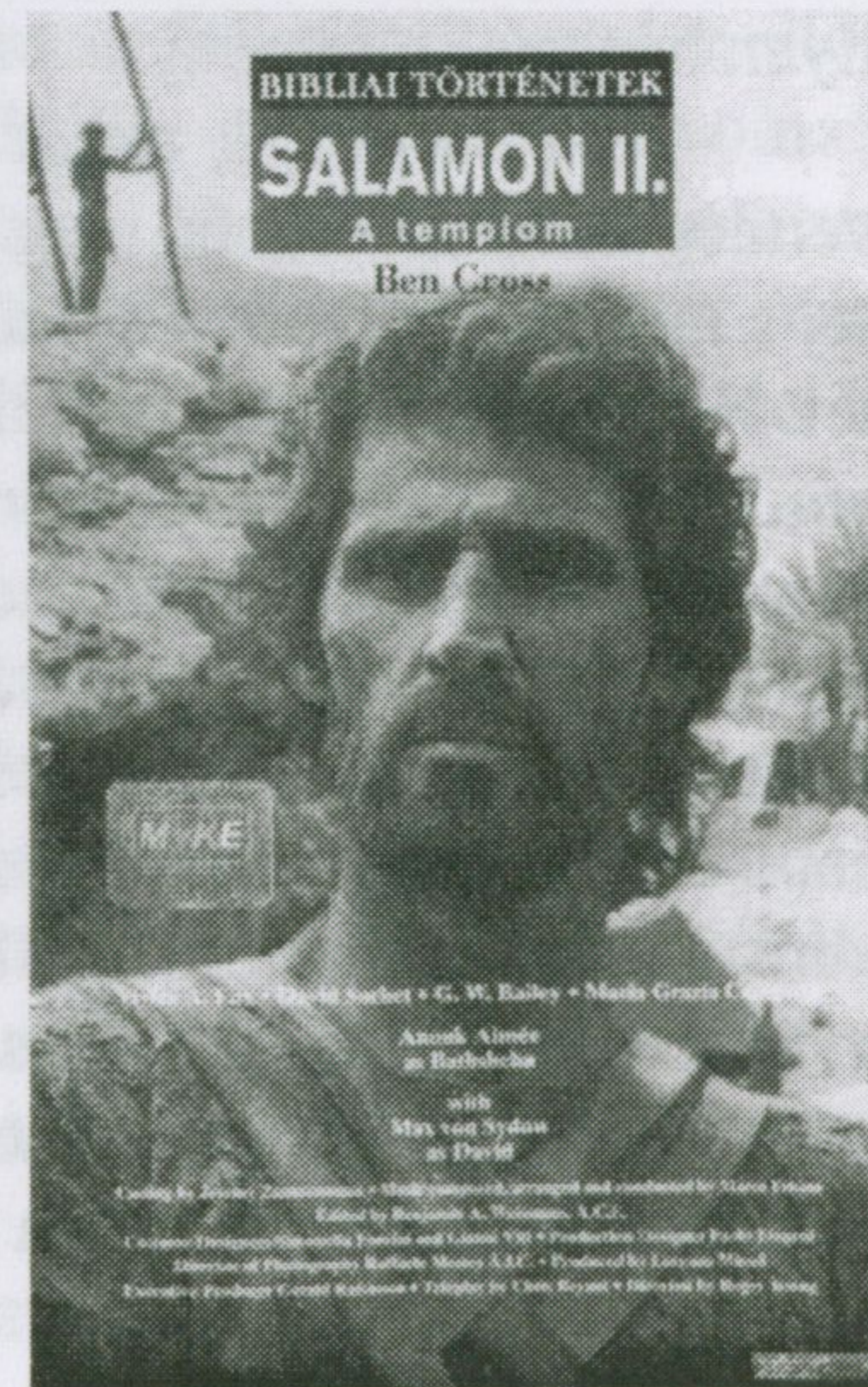
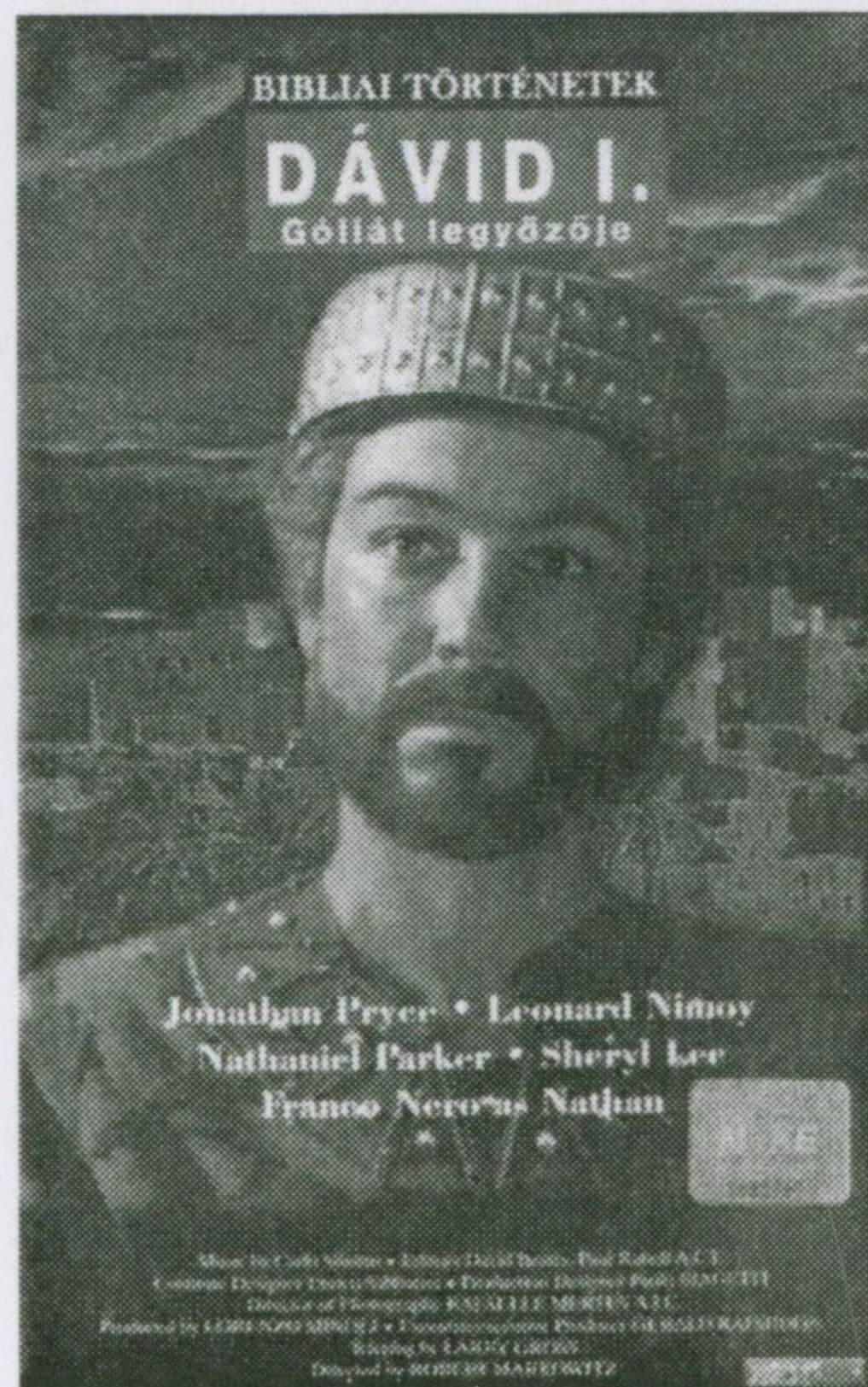
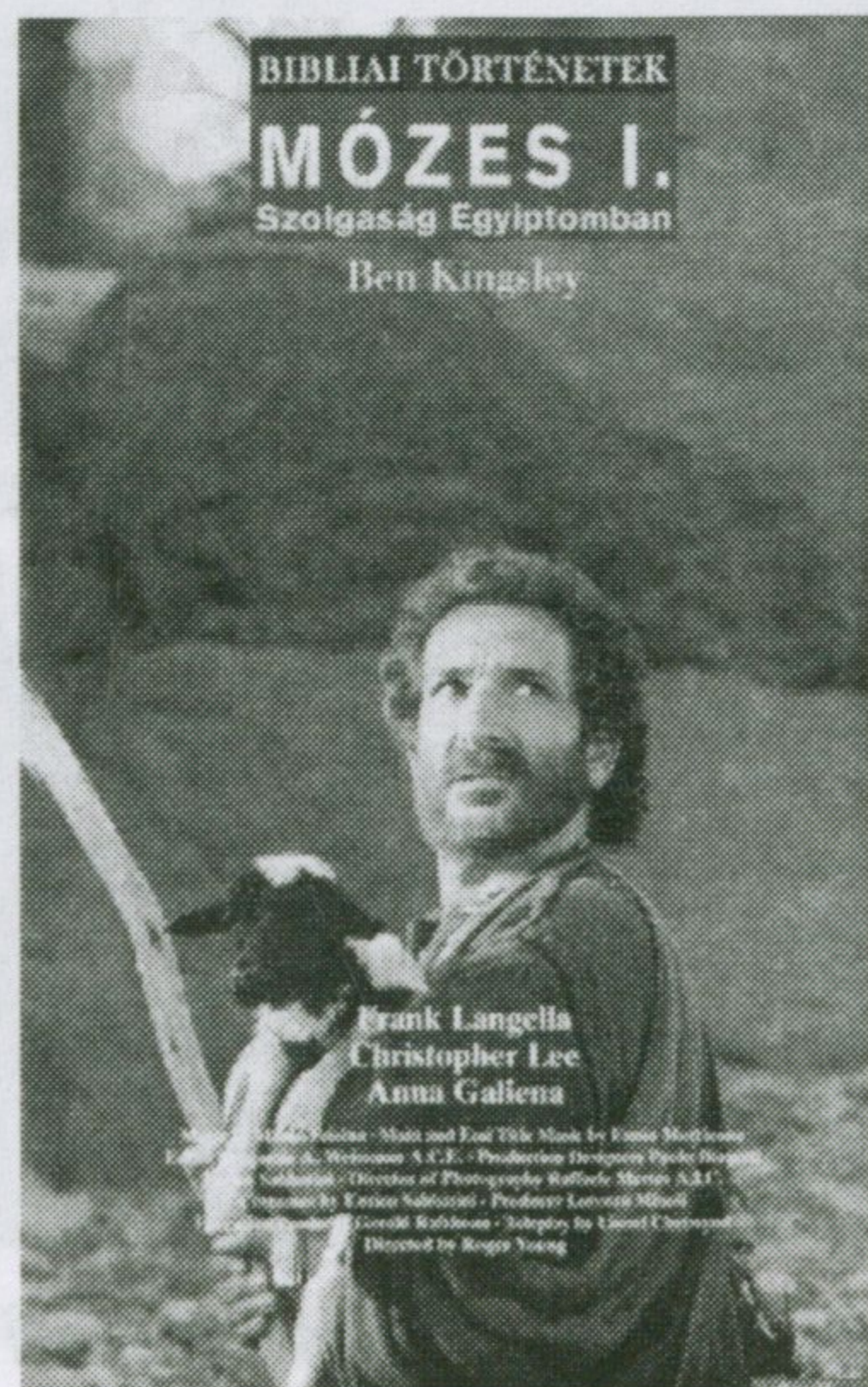
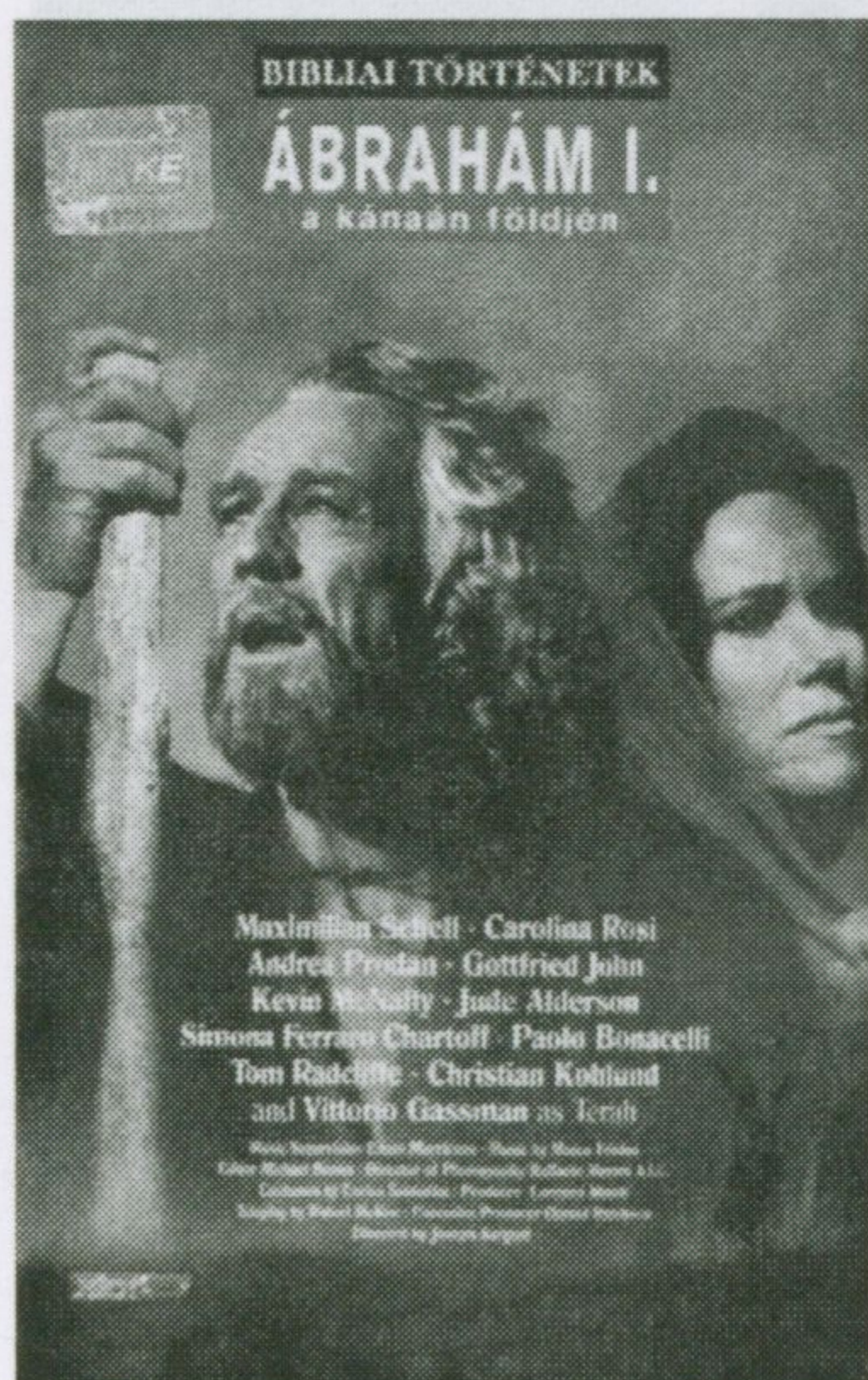
Néhány hónapra rá, a karácsony előtti napokban levél érkezett tőle. Nem szokványos üdvözlő lap volt a borítékban, hanem egy nagyon régi fénykép. Egy feldíszített karácsonyfa előtt mosolygó, szeplős kisfiút ábrázolt. A levélben csak ennyi állt:

„Aladár barátom! Bodri kutya ezentúl már nem szedi a sátorfáját, mert végleg hazaköltöztünk Amerikából. Feleségem falujában telepedtünk le. Isten áldjon meg családostól. Ölel: Béla”

AJÁNDÉK KICSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

December 5-én Egyházi Közösségünk képviselői a Duna Televízió Kívánságkosár című műsorának egyenes adása keretében vehették át a budapesti székhelyű BEST HOLLYWOOD

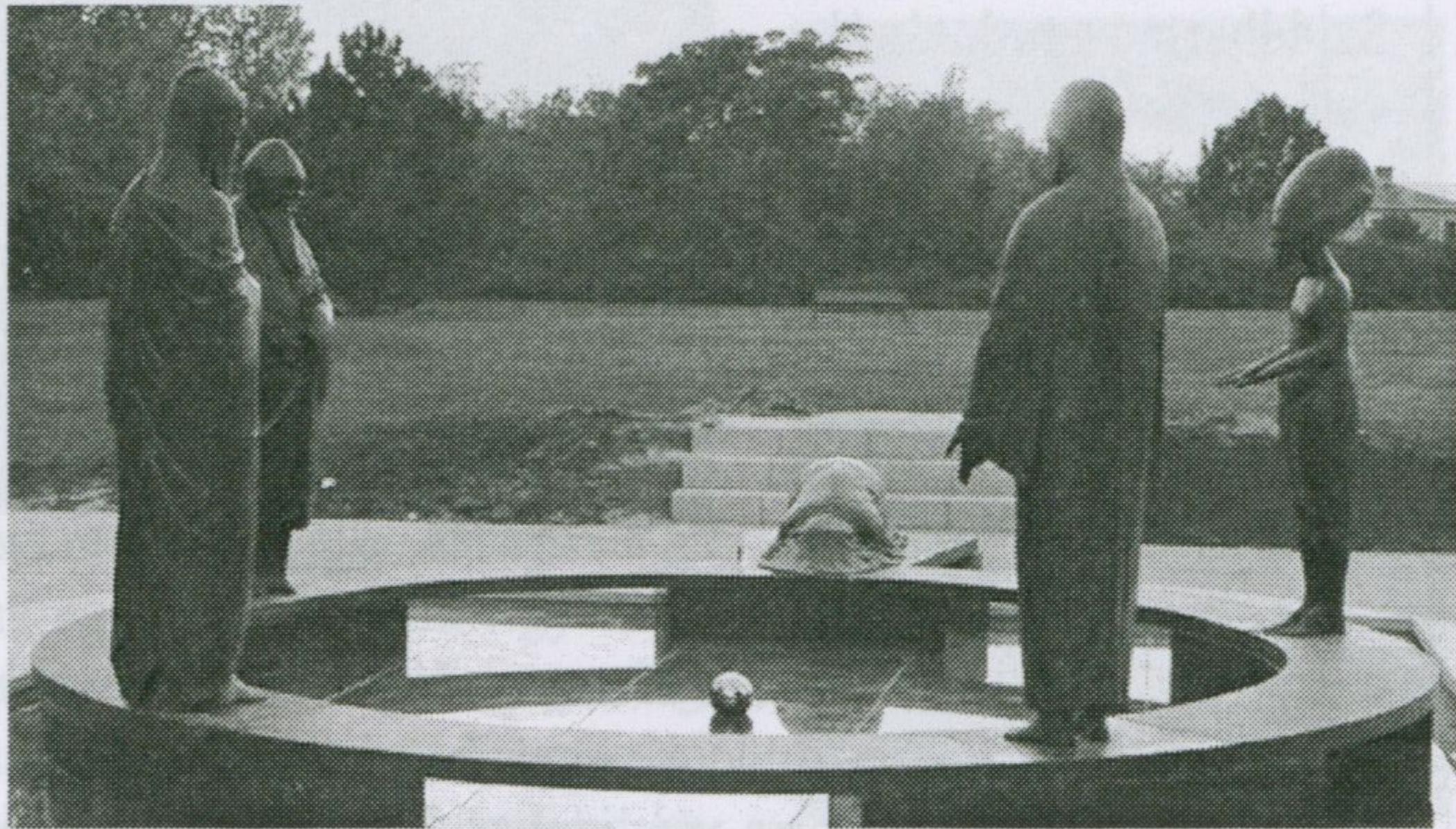
Kereskedelmi és Szolgáltató KFT nemes ajándékát, mely negyedszáznál is több bibliai történeteket és ifjúsági regényeket feldolgozó videófilmből áll. Az értékes vizuális segédanyagot elsősorban a konfirmációs oktatás keretében használjuk, de alkalomadtán felnőtt tagjainknak is bemutatjuk. Ez úton is hálás köszönetünket fejezzük ki az adományozó cég vezetőinek, Isten áldását kérve életükre és nemes szolgálatukra.

Makk István

A FILOZÓFIA KERTJE A GELLÉRTHEGYEN *

- Wagner Nándor szellemi üzenete -

A Filozófiai kert a Gellérthegyen

Végakarata szerint az alkotó e szoborkompozícióban megfogalmazott szellemi üzenetét Magyarországnak ajánlotta fel a távoli Japánból. Mert ahogy mondta: Magyarország történelmi jelentőségére figyelmezteti az embereket. Mi vagyunk a kapcsolópont Kelet és Nyugat között. Magyarországnak összekötő szerepe van. Ez Hazánk fő iránya. Ez elemi jussunk.

A Filozófia kertje most itt áll a hegyen, a város felett – a jövő felett örködve! Szent hely! A Gellérthegy eleve szent hely, de ez által még inkább megszentelődött. A hegy alatt fakadnak a gyógyító források, és itt van, közvetlenül alattunk, a várost vízzel – az élettel – ellátó Víztorozó. Két oszlopcsarnokát 108–108 oszlop tartja, ami a buddhizmusban véletlenül szent szám. Így a fizikai létet fenntartó víz fölé került a szellemi létünkre figyelmeztető *Filozófiai kert*. De a víz a megtisztulás jelképe is, a szoborcsoport pedig a szellemi megtisztulása. És ha e helyen állunk, meditációra ihlet, a Gellérthegy lejtőjének peremén. Alattunk a város – a Föld – felettünk az Ég; és mi összekötjük e kettőt.

Azon kívül, hogy kik alkotják a Filozófia kertjét, fontos a relációjuk is; hogy hogyan helyezkednek el. Mi kapcsolja őket össze? Az, ami a világ különböző kultúráiban és vallásaiban közös. A közös isteni lényeg. A közös eredet.

A szoborcsoport a közös centrum felé néző, körben álló öt alakból és az ahhoz csúcsával kapcsolódó – egyenlő oldalú háromszög szára mentén – három külső alakból áll.

Ahogy a jelképes kapun átlépve, néhány lépcsőfoknyi magasságból letekintünk, elől Ábrahámot látjuk, imára borulva. A körben balra Echnaton, majd Jézus Krisztus, azután Buddha és Lao-ce fordul a centrum, a közös lényeg szimbolizáló fénylő gömb felé. A központ körüli öt figura a világ kultúráit jelképezi. Ők az isteni gondolatokat sugározták és a világ nagy vallásainak alapítóivá váltak. A központot minden vallás másként nevezi: Kamiszama, Hotokeszama, Isten, Allah, vagy másképp – de *nem* kü-

lönöznek: *ugyanarról van szó!* A csúcsával a centrumhoz kapcsolódó egyenlő oldalú háromszög külső szára mentén áll: Assisi Szent Ferenc, Dharma és Mahatma Gandhi – *különböző kultúrákból és korokból származó emberek csoportja, akik elérték a szellemi megvilágosodást és ennek eredményét saját társadalmuk gyakorlatában meg is valósították* – fogalmazta meg Wagner Nándor.

És most néhány szó a közös centrum – az isteni lényeg – felé forduló öt isteni küldöttről, akikből a belső béke sugárzik:

Ábrahám

Ábrahám (Kr. előtt kb. 2000)

Izrael népének ősei Ábrahám vezetésével érkeztek Palesztinába, majd később Egyiptomba. Ábrahám a zsidók ősapja. *Mózes nem alkotott olyat, ami teljesen új, hanem a meglévőből indult ki* – írja Helmuth von Glasenapp. A törvény – a tízparancsolat – üzenetét ő hozta le. Az iszlám azt jelenti: *Isten iránti odaadás, belenyugvás Isten akaratába*. Mohamed nem alkotott új vallást, csak végleges formát adott az Ádám kora óta létező ősvallásnak. De az iszlám számára is különösen nagy jelentőségű Ábrahám, aki a tiszta egyistenhit képviselője volt. Ábrahám Ismáel atyja is, akitől az arabok származtatják magukat. Izsák révén pedig a zsidók ősatya. Az Ószövetség szerint Ábrahám arcra borult, ha Isten szólt hozzá. A fentiek alapján talán érthető, hogy a Filozófia kertjében miért Ábrahámot látjuk, s miért így; és miért nem Mózeset és Mohamedet (akiket a felavatás óta többen hiányoltak).

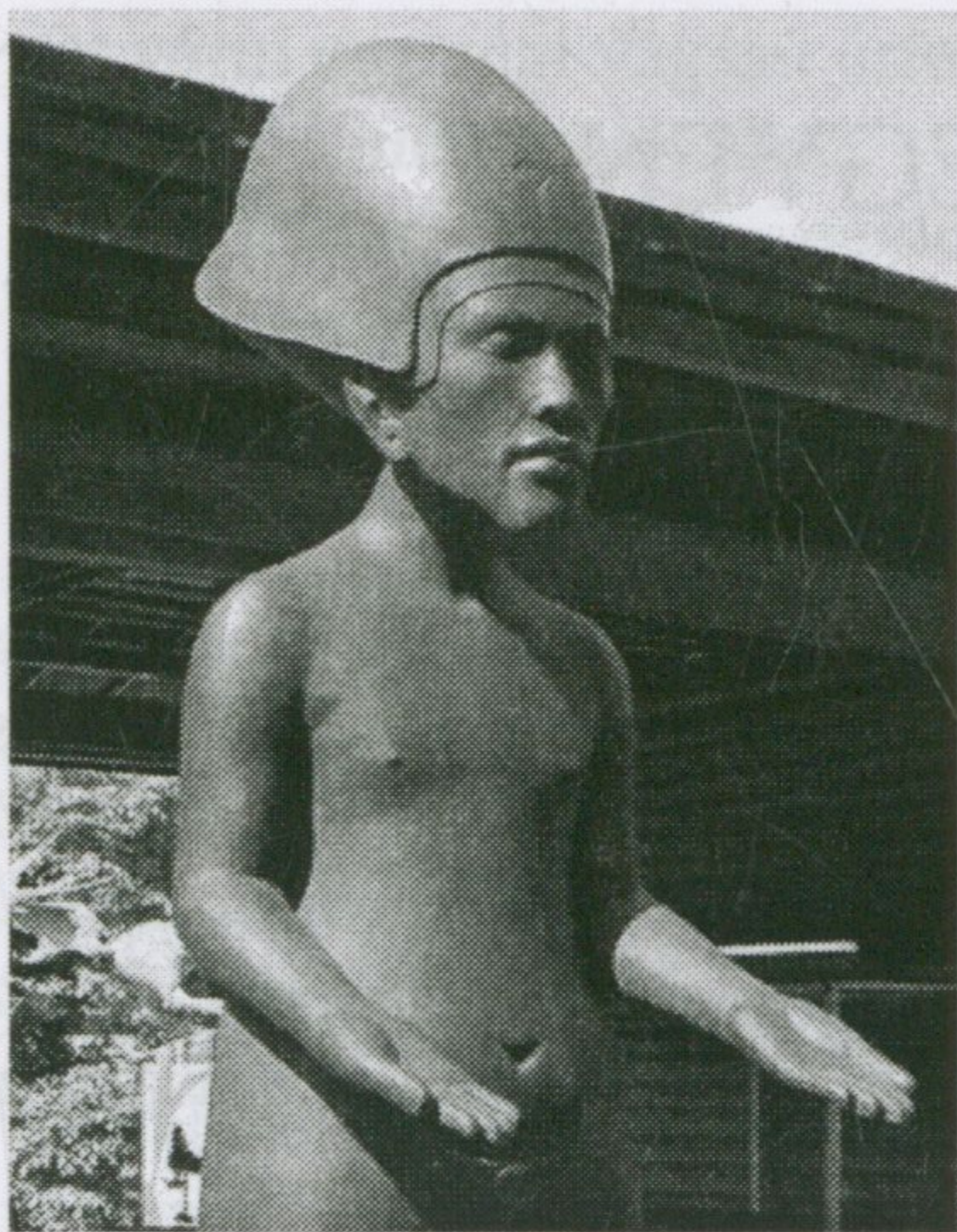
Echnaton (Kr. előtt 1377–1358)

IV. Amenhotep az egyiptomi vallást megújítva egyistenhitté tette azt és felvette az *Echnaton* nevet. Álljon itt Naphimnuszának néhány részlete:

Örökkévalóság ura! Mily jószágos a te gondviselésed! Ha te felkelsz, benned élnek, benned boldogok az emberek.

Te élő Nap, ki már az élet kezdetén megvoltál, gyönyörűen felragyogsz az ég alján. Mikor királyi nagyságodban és fényedben ragyogsz az országok fölött, sugaraiddal megöleled az egész világot, amit csak teremtetél. Te vagy Ré, te teremtetted őket s te viszed őket fiad országába. Mikor reggel felkelsz s Atonként fel-

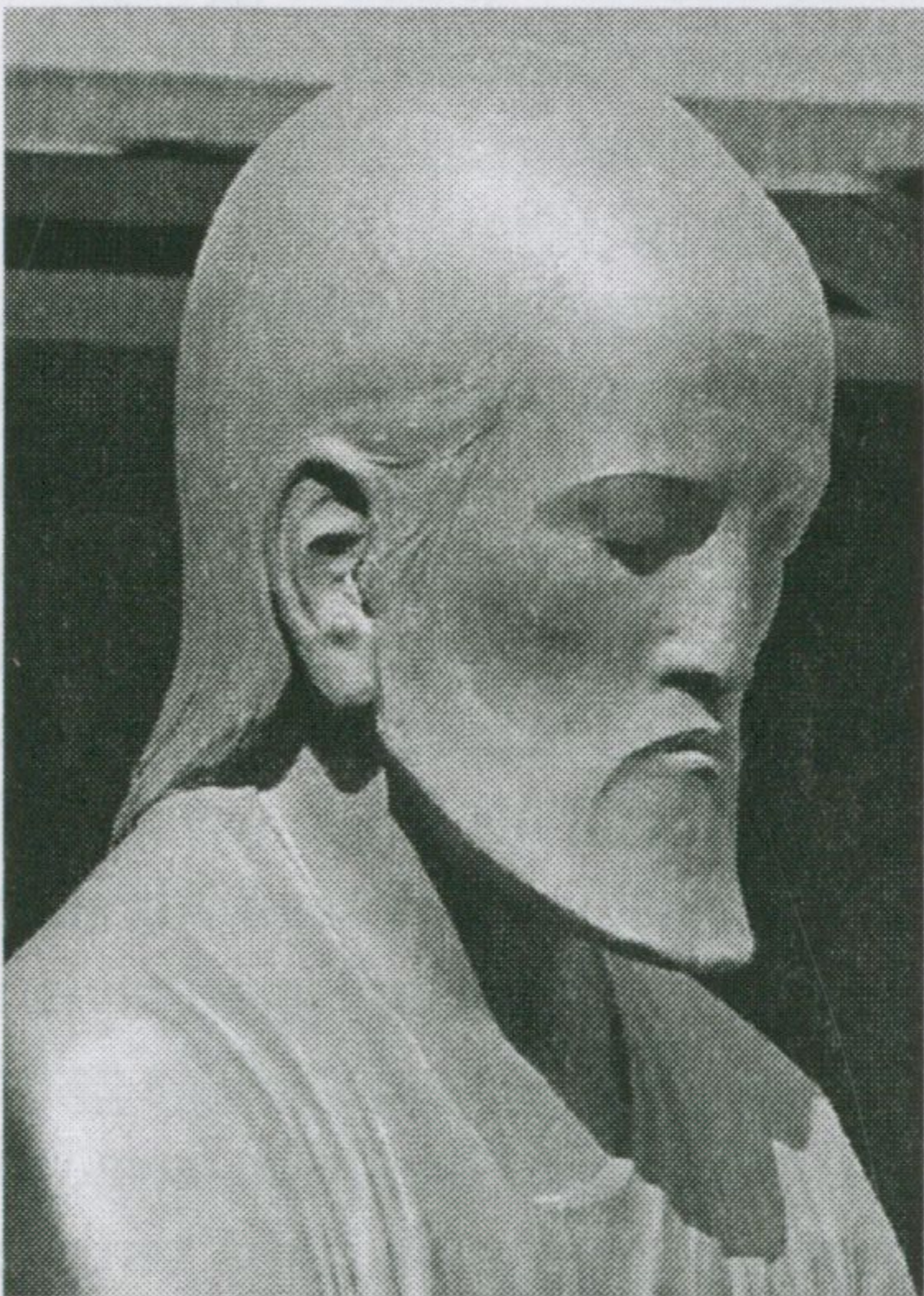
* Részlet Makk István tanulmányából. Megjelent a Kós Károly Egyesülés negyedéves folyóiratában, az Országépítő 2001/4 számában.

Ekhnaton

Jézus Krisztus (Az időszámítás kezdetétől 33-ig)

A végtelen isteni szeretet emberiséghez történő lehajlásaként öltött testet Jézus Krisztus időszámításunk kezdetén, új távlatot nyitva szellemi fejlődésünkben. Fizikai testben léte során a szeretetet és a megbocsátást hirdette és olyan magas erkölcsi és életnormákat, amelyeket sokan elfogadhatatlannak tartottak. Tanításait tanítványai az evangéliumokban írták le. Talán a legsűrítettebben Máté evangéliumában a Hegyi beszédben találjuk: a Nyolc boldogságban (amely földi szemmel boldogtalanságnak tűnhet sokaknak).

Jézus

Majd később olvasható: *Hallottátok, hogy szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek: Szeressetek ellenségeiteket; jót tegyetek azokkal, kik titeket gyűlölnék! Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes! És végül János evangéliumában: Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást... Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért... Békességet hagyok nektek, az én békességemet; de nem úgy adom nektek, ahogyan a világ adja... A Filozófiai kert Krisztus-alakja ezt a békét és szeretetet sugározza.*

Gautama Buddha (Kr. előtt 566–498)

Gautama Sziddharta Észak-Indiában született. 29 éves korában egy szent emberrel való találkozása után elhagyta palotáit, a gazdagságot, kiváltságait és szellemi útkeresésre indult. Jogi tanítójától elsajátította a mély meditáció módszerét. Hat év után rájött, hogy a meditáció nem elég a teljes megszabaduláshoz. Látta, hogy bekövetkezik a pillanat, amikor már nincs mit tanulni a mestereinktől, tovább kell lépni. Többé nem fordulhat a külső böl-

ragyogsz az égen, elűzöd a sötétséget s ránk pazarlod sugaraidat. Te adod a lelket, s teszed élővé a gyermeket, mikor anyja méhéből kijön a napvilágra születése napján. Milyen sok az, amit te teremtetél! Az egyetlen Isten előtt nincs titok, s nincs senki, aki hozzá hasonló lenne! Képed a szívemben van, senki sem ismer téged olyan jól, mint fiad. Ré alakjai szépek, Ré egyedül való."

csesség kútforrásához. Saját szívében kell keresnie az igazi forrást. Leült egy fügefafa alá és meditációba merült. Felismerte, hogy az önnön létezése mélyén megteremtődő egyén – Gautama Sziddharta – tudatánál a valóság sokkal csodálatosabb! Igazi énje mérhetetlen, végtelen, feltétel nélküli. Amikor felébredt, a hajnalcsillagot már nem Gautama Sziddharta szeme látta meg, hanem Buddháé, aki felébredt, aki rájött. Egy darabig még a fa alatt ülve élte át a megvilágosodás mennyei boldogságát. Így kezdődött Buddha negyvenöt éves igehirdetése faluról falura, városról városra vándorolva. Buddha igéi tisztaságot és erőt sugároztak. Kialakult a buddhizmus erkölcsana, meditációs gyakorlatai és útjai a megvilágosodáshoz, a buddhává váláshoz. A buddhizmus végső célja a megvilágosodás elérése. Nem akármilyen ajándék ez! *Üdv néked, gyémánt a lótoszban!* A meditáció során a lélek lótoszának kinyílására kell összpontosítani, feltárva az önmagunkban rejlő ék-szert. A Filozófiai kert Buddhájából megvilágosodás sugárzik, kezében a lótosz szimbólumával, melynek bimbóját csodálatos virággá kell kibontanunk.

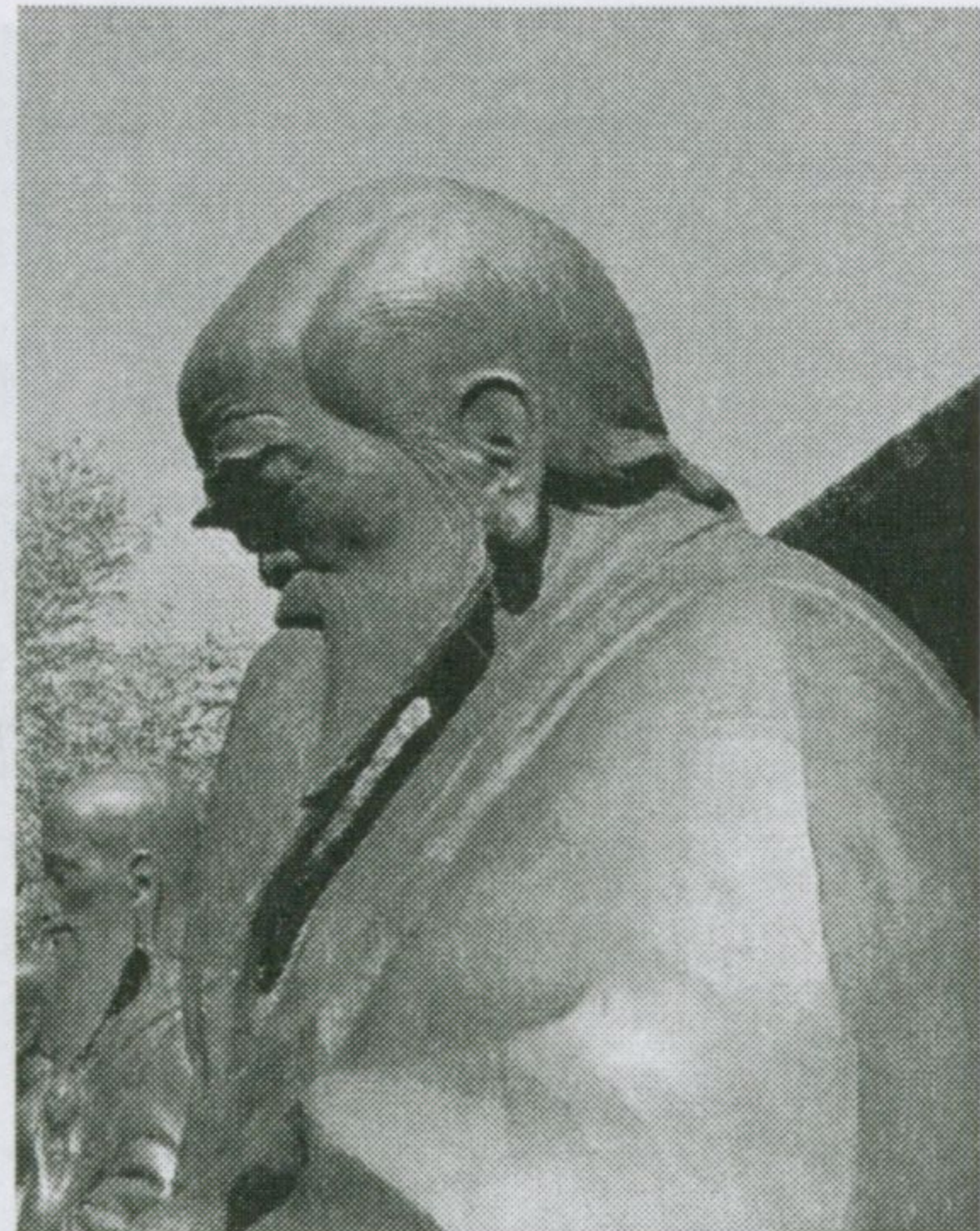

Buddha

Lao-ce (Kr. előtt 604 –)

Kilencven éves korában írta le tanait a Tao-Te-Kingben. Kiindulási pontja a világ egysége a Tao-ban.

A Taót bensőnkben kell megismerni! A mindent teremtő erő a Tao-ból és általa lett. A Taó láthatatlan és felfoghatatlanul hat a lényekre. Láthatatlan és felfoghatatlan, minden forma benne van. Meg nem érthető és felfoghatatlan, minden dolog benne van. Mélységes és titokzatos, benne van a lét magva. Minden dolog eredete Tőle van. A nagy Tao mindenütt jelenvaló! Minden teremtmény egyedül neki köszönheti a létét. És Ő mindegyiket gondjaiba veszi. Teremti őket, de nem mondja magáénak. Minden teremtményt táplál – és szeret – de nem adja velük szemben az urat. Mivel örökké igénytelen, a legkisebbnek mondhatjuk. Mindent magába foglal – ezért a nagyok között – legnagyobbak nevezhetjük. A bölcs nem cselekszik önzésből, sohasem lesz kárvallott. Nem kaparint semmit magához, és nem veszít semmit. Az igazi győző erőszak nélkül győz! Az igazi igazán, aki önmagát legyőzi! Ez a békéhez vezető igazi út! Aki kapni akar, tanuljon meg adni! Az eredethez visszatérni annyi, mint meg-

Lao-ce

nyugodni. Megnyugodni azt jelenti, hogy a rendeltetést betölteni. A rendeltetést betölteni annyi, mint az örök rendet megismerni. Az örök rendet megismerni annyi, mint megvilágosodni.

És álljon itt néhány szó a három külső alakról.

Assisi Szent Ferenc

(1182–1226)

Gazdag kereskedő családban született, de a gazdagságot otthagya és rádöbbsent, hogy Isten csak az egyszerűségein keresztül lehet megtapasztalni. Arra hívta fel az egyház és a pápa figyelmét, hogy a külső pompa és gazdagság helyett az egyszerűség és szegénység által lehet közelebb kerülni a hirdetett krisztusi tanításhoz. Az egyszerűséget, a természet szeretetét, mások önzetlen szolgálatát életével bizonyította. De álljon itt vallomásként közismert imája, melyet életével meg is valósított:

Assisi Szent Ferenc

Uram, tégy engem békéd eszközévé!

Add, hogy ahol a gyűlölet tombol, oda a szeretetet vigyem.

Ahol a viszály szertehúz, oda az egységet vigyem.

Ahol a bűn uralkodik, oda a megbocsátást vigyem.

Ahol a kétség tévővázik, oda a hitet vigyem.

Ahol a hamisság kígyózik, oda az igazságot vigyem.

Ahol a reménytelenség csüggeszt, oda a bizalmat vigyem.

Ahol a szomorúság fojtogat, oda az örömet vigyem.

Ahol a sötétség rémít, oda a világosságot vigyem.

Uram, tégy engem békéd eszközévé!

Daruma herceg, avagy

Bódhidharma

(470–534)

Indiából indult, majd 520-ban Kínába, Kantonba érkezett és vitte a buddhizmus meditációs iskoláját, melyet Kínában csan-nak neveztek. Ezt az iskolát az univerzizmus és a szociális államerkölcs eszméi és megjelenési formái jellemezték. Vu császárral való találkozásakor rámutatott arra, hogy a valódi erény spirituális és nem anyagi természetű. S bár a jótéteményekért itt a földön elnyerhetjük anyagi vagy érzelmi jutalmunkat, a spirituális felébredés érénye egészen más. E meditációs iskola Kínából Japánba is áterjedt; ott zen-nek nevezték el. Tanítása így foglalható össze:

Bódhidharma

Személyről személyre száll a tan,

Nem függ szavaktól, betűktől,

Egyenesen az elmét célozza meg,

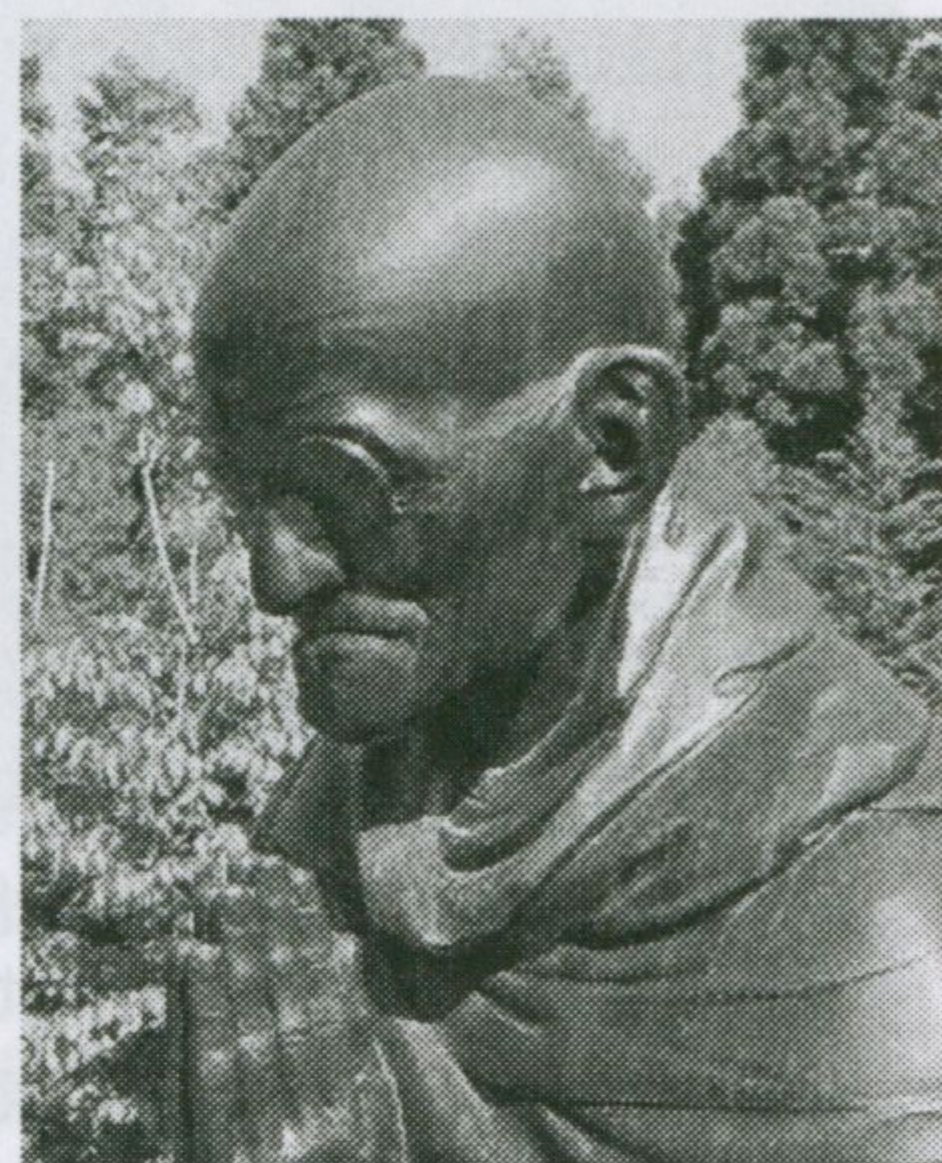
Belső lényegünket és a buddhává válást.

E meditációs iskola, a zen nagy hatást gyakorolt és gyakorol még ma is a japán gondolkodásra és a művészetre. A zen útjai közé tartozik a teaszertartás is, mely tökéletes kikapcsolódást jelent a gondok súlya alól; az egymás közötti és a belső béke teremtésének szimbóluma. De a természettel való kapcsolatában a virágrendezés vagy a japán kert szimbolikája is a zen útja. A japán hagyományok szerint a természet nem nyersanyagok tárháza, hanem olyan valami, ami isteni attribútumokkal van felruházva. Ezért a legnagyobb tisztelet övezi a természetet.

Mahatma Gandhi

(1869–1948)

India tömegei Mahatmának, azaz Nagy Léleknek, megvilágosult szellemnek nevezték. Gandhi művének sikere dinamikus szellemi erejében és szakadatlan önfeláldozásában rejlett. Császárok és maharadzsa, ágyúk és szuronyok, bebörtönzés és kínzások nem ingathatták meg szellemét. Bebizonyította, hogy az erőszakot egyedül békétűréssel, a gyűlöletet csak szeretettel lehet legyőzni. Egész életében a vallási megbékélés érdekében emelt szót. Idézzünk néhány gondolatot Bakhtay Ervin által fordított írásaiból:

Mahatma Gandhi

A legmagasabb erkölcsi törvény, hogy szakadatlanul az emberiség javára munkálkodjunk. Ha ezt megértettük, az erkölcsi-ség minden törvénye magától feltárul előttünk.

Az erkölcsi törvény örökre szóló és megváltozhatatlan! Nem ismer földrajzi, vagy fajkülönbségre való tekintetet.

A szeretet isteni erény. De megszűnik az lenni, ha önérdek az alapja! Az erőszaknélküliség jelentése: ragaszkodás az igazsághoz. Tehát az igazság hatalma – a lélek hatalma – a szeretet hatalma!

A legmagasabbrendű erkölcsiség egyetemes.

Az ember azzá lesz, amit gondol. Ezért a rossznak minden kísértését szilárdan le kell küzdenünk!

Az istentisztelet legmagasabb formája abban áll, hogy Isten művét végezzük – engedelmeskedve az erkölcsi törvénynek – érdek nélkül szolgálva az emberiséget.

Szellemedet ne szennyezd be gyűlölettel vagy önzéssel!

Élj tiszta életet és szenteld magad mások szolgálatának! Csak így lehetsz boldog.

Az emberiség egyetlen egész! Mindenki alá van vetve az erkölcsi törvényeknek! Isten előtt mindenki egyenlő!

AZ ÜZENET

Együttműködés egymás jobb megértéséért! ... Ahhoz, hogy a különböző kultúrák és vallási irányzatok képesek legyenek közelebb kerülni egymáshoz, vissza kell térni a közös eredethez. A mindnyájunkban élő közös isteni eredethez, amely összeköt és nem elválaszt. Egyetemes üzenete ma aktuálisabb, mint valaha! A jövő kibontakozása függ tőle!

Messiás vagy messiások?

Majd kétezer éve a Heródes börtönében sínylődő Keresztelő János vetette fel a kérdést: Jézus-e a Messiás – a Krisztus, akit Isten régtől fogva megígért –, vagy valaki mást várunk? Azóta minden kor embere szembekerül ezzel a kérdéssel, így mi is. Korunk emberének felelete a „mást várunk?” kérdésére ma sem lehet más, mint egy többségi és radikális nem!

Mai világunk embere alapjában véve elfordult Krisztustól, s el a keresztyénségtől is. Ami maradt belőle, azt is átalakította a maga képére. Így lett Krisztus születésének ünnepéből a nagy bevásárlások alkalma, „fenyőfa-ünnep”, „a család ünnepe”, az egyházból pedig egy ittfelejtett múzeumi darab, amely mellett oly sokan közömbösen mennek el.

Istentől, Krisztustól, a keresztyénségtől a francia forradalom óta fokozatosan fordult el az egykor keresztyén Nyugat. A XIX. században az arisztokraták és az intellektüelek, a XX. században pedig a tömegek hagyták el a krisztusi tanítást. Az egykor keresztyén világ mára újpogánnyá lett, s az emberek hitetlenekké vagy szkeptikusokká váltak. A krisztusi elveket olyan politikai filozófiák és ideológiák váltották fel, mint a fasiszmus, a kommunizmus, vagy a kozmopolitizmus. Ezek alapjában véve mint új messiások jelentkeztek, az emberiség sorsának jobbra fordulását ígérve. S mit hoztak? Forradalmakat, háborúkat, diktátorokat, terrorizmust, szenvedést, halált és reménytelenséget. A Messiás kora helyett a messiások korát éljük!

Azonban a magacsínálta messiások jönnek és mennek. A fasiszmus elégett a második világháború lángjaiban, a kommunizmus pedig agyaglában álló óriásnak bizonyult, s a szemünk előtt omlott össze. Látnunk kell, hogy a kozmopolitizmusnak s az abból

fakadó liberális materializmusnak is meg vannak számlálva napjai. A vagyongyűjtés, a végtelen önzés, az élvhajhászás, a szabad szexualitás, a drogokkal való hazardírozás, a modern hedonista életvitel egy olyan fogyasztásra és élvezetekre épült társadalmat produkált, amely menthetetlenül elkorcsosulásra és kihalásra ítéltetett. Reménykeltő azonban az, hogy míg az anyagi világban sokan érzik a lelki ürességet, a fogyasztói élet értelmetlenségét s emiatt egzisztenciális félelmüket, egyre többen ismerik fel a jézusi igazságot: „Nem csak kenyérrel él az ember”.

Abból a zsákutcából, amelybe az emberiség belehajszolta magát, csak a krisztusi út vezethet ki. Krisztus visszajön! Tanítása reneszánszának jelei már látszanak. Posztmodern világunkban Krisztusnak van ádventje, eljövetele és helye! Most tűnik ki a krisztusi tanítás fenséges volta: szeretet kell elsősorban és nem elvek! Az elvek hidegek és kegyetlenek, mi emberek pedig szeretetből és szeretetre születünk! Szolgálat kell és nem uralkodás – mondja Krisztus, aki szeretetből életét áldozatul adta a keresztfán az emberiségért. Lelki kincseket kell gyűjtenünk – ajánlja –, mert azok lehetővé teszik az emberséges földi életet, ugyanakkor ezek örökkévaló értékek.

Ám nem csak az egyéneknek, de a nemzeteknek is Krisztus lehet a reménysége. A keresztyénség mint államformáló erő egyszer már megmutatta, mire képes. A Római Szent Birodalom évszázadokig fogott össze idegen népeket egy békés birodalomban. A krisztusi eszmék ma is alkalmasak arra, hogy a belülről széteső embert és világot ismét összefogják. Ma jobban kell Ő a világnak, mint valaha is kellett. Itt az ideje, hogy mint egyének és mint nemzet a saját magunk és közös sorsunk érdekében komolyan vegyük ismét Őt! Mert nem új messiásokra, hanem a Messiasra van szükségünk!

Dr. Pungur József

„Vallások piacán”

Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferencia
Holzhausen, 2006. április 8–14

Korunkban, úgy tűnik, a vallás terén is a piac törvénye érvényesül. A vallások egyre bővülő piacán könnyen az az érzésünk támad, hogy tetszés szerint válogathatunk a kínálatból. Különböző vallások, keresztyén/keresztyén színezetű közösségek, veszélyes szekták kínálják magukat, ami sokakat elbizonytalanít, megzavar. Konferenciánkon segítséget szeretnénk nyújtani a vallások terén való tájékozódáshoz, protestáns öntudatunk erősítéséhez és a más vallásokhoz való helyes viszonyulásunkhoz. A témát négy főelőadás dolgozza fel. Előadóink: Pintér Károly nyugalmazott Deák-téri evangélikus lelkész Budapestről, és Bodó Sára, a debreceni református teológia professzora. A négyrészes bibliatanulmány, amelyet Virágh Sándor sárospataki református lelkész tart, és az esti áhítatok, amelyekért a fiatalok a felelősök, szintén a főtémához igazodnak. A programban szerepel egy nyitó- és egy záróistentisztelet, négy csoportmegbeszélés, kirándulás, kulturális és szórakoztató esti alkalom, de jut idő kötetlen együttlétre, sportra, játékokra is. A kicsinyek számára gyermekfoglalkozásról is gondoskodunk. Szeretettel hívjuk a konferencia eddigi résztvevőit és minden új érdeklődőt: fiatalokat, család-

dokat és örökifjakat 46-dik nagyheti találkozónkra, melyet a minden kényelmet kielégítő holzhauseni keresztyén konferenciaközpontban 2006. április 8-tól 14-ig tartunk. Holzhausen erdős, hegyes vidéken, Köln és Frankfurt között fekszik.

Részletes tájékoztatást ad, jelentkezési lapot küld: **Joób Szilárd**
Bergstr. 5, CH-8103 Unterengstringen / Svájc. Tel.: +41-1-751 02 88
E-mail: szilard@joob.org Honlapunk: <http://church.lutheran.hu/emeik>

Presbiteri találkozó

Holzhausen, 2006. április 7–9.

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége a jövő év tavaszán is megrendezi népszerű, mindig hasznosnak és eredményesnek bizonyult presbiteri találkozóját, melyre immár hagyományszerűen az Ifjúsági Konferencia kezdetét megelőző napon, illetve annak első két napjával egybeeső időpontban, nevezetesen 2006. április 7–8–9. napjain a németországi Holzhausenben kerül sor. A presbiteri találkozóra szóló jelentkezési ív hamarosan a Protestáns Szövetség honlapjáról lesz letölthető: <http://www.credo-hu-we.org/aboutus.htm>

Balázs Imre stockholmi tárlatához

A Erdélyi Könyv Egylet október 16-án tartotta legújabb kötetének bemutatóját a stockholmi Magyar Házban; ez alkalomból Balázs Imre festőművész állított ki legfrissebb munkáiból.

Balázs Imre az erdélyi festészet olyan jelentős alakja, hogy nélküle hiányos lenne a kép, amelyet e táj képzőművészetéről szeretnénk felvázolni. Másrészt őt sem tudnánk bemutatni anélkül, hogy ne ismernénk az erdélyi képzőművészet alakulását az elmúlt fél évszázadban.

Erdély Trianonban eldöntött, majd a második világháború után még inkább megpecsételődni látszó sorsa erős közösségi felelősségtudatot alakított ki az erdélyi értelmiségben. Feladatuknak tekintették megfogalmazni a magára maradt nemzetrészt létfontosságú kérdéseit, hogy ezáltal körvonalazhassák a túlélés lehetséges módozatait. Ez az igyekezet jellemezte a képzőművészek magatartását is. Alkotásaikban – a provincializmus csapdái kerülve – megpróbálták a sajátosan erdélyi korhangulat krónikáit lenni. Mondanivalójukat a helyi hagyományok és jelleg vállalásának, illetve a nemzetközi művészi áramlatok csábításainak kettős, ellentmondásokról akkor se mentes követelményrendszerében fogalmazták. Témaválasztásuk abból az élettérből, korhangulatból ihletődött, amely a kisebbségbe kényszerített közösség törekvé-

seiből, szorongásaiból, olykor halkhangú bizakodásából alakult – ez a közösségi érzékenység jelentette művésztük hitelességét. Művészi eszköztáruk, forma- és színviláguk úgy érlelődött sajátosan egyénivé, hogy közben mindig megőrizte érthetőségét. Nem csupán tárlatlátogató műértőket, hanem egy egész közösséget akartak munkáikkal megszólítani; gyorsan sikerült tehát bekapcsolódniuk abba a népszolgálatba, amely a lelki-szellemi túlélés biztosítója volt és maradt.

Erdélyben a két háború közötti szervezetlenségben dolgozó, szétszórt „remeteművészek” (Vásárhelyi Z. Emil) helyét fokozatosan helyi iskolák, műhelyek – művészi közösségek veszik át, ezek képezik a képzőművészeti élet gócpontjait. Nem csupán egyazon településen élő alkotók halmazáról van szó, hanem tudatosan szerveződő kis-közösségekről, amelyek művészi sokféleségük ellenére is érzik az összetartozás, az egymásra figyelem emberi-történelmi kényszerét. Kolozsvár mellett elsősorban Marosvásárhely válik a képzőművészet fellegvárává, többek között Nagy Pálnak és mai vendégünknek, Balázs Imrének köszönhetően.

„Színvilága a szülőföld színeiből táplálkozik”

Alkotókedvük, konok szívósságuk, megalkuvást nem ismerő magatartásuk, művészi igényességük nem csupán a helybéli festő- grafikus- szobrászgárdát tartotta évtizedeken át össze, hanem továbbgyűrűzött és megérintette Székelyföld egyéb részeit (Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Csíkszereda) is, ahol egymás után formálódtak a helyi művészkolóniák: E nemzedék íratlan ars poeticáját Banner Zoltán „ az alkotás és közösség problematikáját összekapcsoló felelősségtudat”-ban jelölte meg – méltán.

Balázs Imre nemzedékének ahhoz a vonulatához tartozik, amely a természeti formákhoz fordul, hogy ezek megkérdőjelezhetetlen állandóságából bontakoztassa ki művészi mondandóját. Persze nem az elsődleges látvány fotografikus rögzítése a célja; az igazi kihívás, hogy a színek – bársonyos zöldek, rideg mélykékek, átvillanó fehérek – harmóniájából vetítse elénk azt a nyomasztó, de sohasem reménytelen belső képet, amelyet a művész, az érzékeny krónikás magában hord, és velünk megosztani készül.

Ebben a nehéz palástban feltárulkozó tájban templomként/óvasként borul össze felettünk az erdő lombja, példára intőn kapaszkodik a földbe a görcsbe rándult gyökér. Színvilága a szülőföld, a Hargita színeiből táplálkozik; a sodró erejű kromatikát nagy művészi önfegyelemmel tudja drámai

„...bársonyos zöldek, rideg mélykékek, átvillanó fehérek...”

„...az erdőrézlet kilibeg a rámak szorításából”

képrendjébe foglalni. A képi/formai megoldások némely festményén már-már egészen eltávolodnak a természeti

részlettől, és ezért tájkivágásain a domborzati felszínek, amorf tömegek mögött szinte emberi formákat, gyúródó erőket vélünk felfedezni. Ebben a drámai vívódásban elmosódni látszik az ember-természet határvonal; a két világ átjárja egymást, a tektonikus erők emberivé szelídülnek.

A nyolcvanas évek elején élettért váltott a művész, amennyiben a hargitai havasokat – legalábbis a fizikai jelenlétet illetően – felváltotta Magyarország szelídebb tájaival. Az ízig-vérig hegyvidéki ember és művész számára ez akár olyan megrázkódtatást is jelenthetett volna, amely végleg kiüti kezéből az ecsetet. Azok a munkák, amelyek a Hortobágy néhány részletét vetítik elénk, arról tanúskodnak, hogy Balázs Imre – szívós székely életerejével – az átköltözést is művészi kihívásnak fogja fel. Az alföld, az erdélyi jócskán eltérő topológiájával nem okoz ábrázolásbeli/technikai nehézsé-

geket számára, hiszen a Hortobágy szélesen elterülő mozdulatlansága is nyugtalan, gyötrődő mozgást sejtet a művész belső, lelki évszakának engedelmeskedve.

Amikor Balázs Imre tájait szemléljük, akkor csodának leszünk a részesei: a tájkép, erdőrézlet, folyópart valami mitikus erőnek köszönhetően kilibeg a rámak szorításából, egyszerre körülvesz minket, otthonunkká válik. Érezzük, hogy mi mindig összetartozunk e tájjal, ez a mi birtokunk; és lám, a művész varázspálcája – vagy inkább varázsecsete – történelmi döntések átoksúlyát emeli le vállainkról, amikor egy pillanatra ismét e részek jogos lakóivá tesz: az ismeretlenül is ismerős táj átköltözik a szívekbe, és a fejekbe.

Köszönet ezért az élményért Balázs Imrének, a nagy varázslónak!

Sántha Ferenc

CSALÁDI KRÓNIKA

THOMAS BACKEN & SZÉKELY ÉVA

2005. július 2-án a Balaton-felvidéki Káli-medencében fekvő Köveskál római katolikus templomában sok országból egybesereglett népes gyülekezet jelenlétében, Thomas Backen, aki 1971 nyarán a norvégiai Porsgrunban született, és Székely Éva, aki 1972. január 19-én a svédországi Eskilstunában született, Isten színe előtt egymásnak örök hűséget fogadtak.

Házasságkötésükre a köveskáli római katolikus egyházközség plébánosa, valamint Molnár-Veress Pál, a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lelkésze svéd és magyar nyelven kérte Isten áldását. Éva ausztráliai és franciaországi tanulmányait befejezve egy svéd cég kiküldöttjeként került Magyarországra, míg Thomas ugyanebben az időben a jóhírű budapesti állatorvosi egyetemen folytatta tanulmányait. A norvég fiú és az erdélyi magyar szülőktől származó, svédországi születésű lány Magyarországon ismerkedett meg egymással, s ottani együttlétük során nemcsak egymásba, hanem a csodálatos pannon tájba is beleszerettek. Így esett választásuk Köveskálra, melynek temploma ez alkalommal ünneplőbe öltözött, hogy méltó helyszínül szolgáljon e valóban felejthetetlen élményt nyújtó esküvőnek.

„A tájban templomként borul össze felettünk az erdő lombja”

Szívből köszönjük híveinknek és támogatóinknak, hogy egyházfenntartási járulékuk és adományuk befizetése révén idén is lehetővé tették a svédországi magyar nyelvű lelkigondozás fenntartását. Köszönjük az árvízkárosultaknak küldött adományokat is.

Egyúttal tisztelettel kérjük azokat, akik valamilyen oknál fogva ebben az évben még nem tudták rendezni egyházfenntartási járulékuk vagy támogatásuk befizetését, lehetőségeik szerint szíveskedjenek még ez évben megtenni azt. Köszönettel, az **Egyháztanács**

KÖNYVBEMUTATÓ

Éppen egy éve jelent meg Magyarországon prózai írásaimból egy második válogatás. A szerzői példányokat (80 db) a nyár folyamán végre sikerült ide szállítani, s így szeptember végén bemutatnom az önképzőkörben. Most az Új Kéve lapjain teszem ezt, hogy tágabb közönségét is elérjek. A kötet megvásárolható a stockholmi Magyar Házban 150 koronáért. A befolyt összegét elgondolásom szerint a ház vezetősége közösségi célokra (a ház fenntartására, erdélyi árvák, árvízkárosultak segélyezésére) fordítja. A *Szabad szemmel* c. első kötet fogadtatásán felbuzdulva remélem, hogy e másodikon is kapnak az olvasók. Szétosztogatnám akár ingyen is, de mivel nem jutna mindenkinek, azokra kell korlátoznom az osztogatást, akik áldozni is készek közös emigráns múltunk e dokumentumának birtoklásáért. Ne halogasd hát, kedves sors- és honfitársam, vedd és olvasd, nem kerül többé egy kisebb karácsonyi sonkánál, s mint a föntiekből kiderül, nem a magam hasznára igyekszem terjeszteni. Javaslom, hogy a vidéki egyesületek képviselői, alkalmisság Stockholmban járván, Gitta elnökszövegétől kérjenek példányokat a borsos postaköltségek elkerülése végett.

Könyvemnek a *Találkozások* címet adtam, hisz arról van szó: szándékolt vagy véletlenszerű találkozásaimról hazai és külföldi szerzőkkel, művekkel. Amolyan olvasónapló-féle tehát, hasonlóan az első kötethez: egymással lazán összefüggő, túlnyomó részben a magyarsággal, a magyar nyelvvel, irodalommal és történelmmel foglalkozó írásokat tartalmaz. Ha meggondoljuk, még az idegen tárgyúak is sok tekintetben összefüggenek vagy szembesülnek a magyar valósággal. Nem mintha oly erős lenne bennem a magyar elfogultság, sőt! A hasonlítás és szembesítés általában nem a magyar nemzeti dicsőség javára üt ki. Ellenben a magyar tisztánlátást szolgálja. (Gondolom, a zárt és a nyílt e-hang megkülönböztetése könyvemben már nem meglepetés azok számára, akik ismernek. Kiadom, a Bárczi alapítvány ugyanis ezt szorgalmazza a szép magyar kiejtés érdekében, ahogy előző kötetemben bővebben kifejtettem.)

Találkozásaimról a régi szép magyar nyelvvel három írásom is beszámol. Szabó T. Attila **Erdélyi Magyar Szótörténeti Tára** az erdélyi magyar nyelvet szépírtetés nélkül, életközelségében, mindennapos kavargásában, lendületös mozgásában, változásában mutatja be. Ezért olvashatja tanulsággal a nyelvét gazdagítani óhajtó író, de minden más magyar ember is, aki szereti, ápolja, őrzi anyanyelvét. Mert lehet, hogy mára nyelvünk gördülékényebb, simább, érthetőbb, korszerűbb lett, ugyanakkor azonban sokat vesztett színességéből, tömörszerű erejéből. Mennyivel színtelenebbnek-szagtalanabbnak tűnik mai köznyelvünk, hát még a hivatal nyelve a következő 1755-ben kelt végrendeletből kiragadott mondathoz képest: *Hitván dög testemet mint sokan szokták feresztéssel né mocskolódjanak, hanem ábrázatomat, kezeimet megmosogatván tegyenek tiszta inget lábravalót rá.* Tragikus hősöknek, egy Lear királynak, egy Bánk bánnak szájába illő mondat.

A 15. századi **Huszita Bibliában** bukkantam egyebek közt „jog” szavunk eredetére: *Monda Úr én Uramnak: Ülő én jógom felől, míglen vessem té ellenségedet té lábaidnak zsámo-lyául.* Közel hatszáz esztendő magyar nyelv, de érthető. Csak a jog szorult magyarázatra: „jobb, jobbkéz” volt a jelentése régen. A nyelvújítók a 19. század elején megörültek s új jelentést adtak neki: azóta beszélhetünk „embéri jogokról”.

Bornémisza Péter: Ördögi kísértetek c. művében különös figyelmet érdemlnek a vallási tévelygésekről, hiedelmekről, babonákról szóló részletek. Csak hálások lehetünk, hogy ő nem élégszik még a „parasztiok csacska meséinek” fölényes lészólásával, mint Anonimusz, vagy a virágénekék művészi értékének dicséretével, tartalmuk elítélése mellett, mint Erdősi Szilvészter János, hanem idéz is, méghozzá bőségesen azokból a ráolvasásokból, amelyekkel az „ördögi praktikát űző” pápista javasasszonyok kiűzik a betegséget. Jó négyszáz év múlva Erdélyi Zsuzsa jegyöz lő hajszálra hasonló szövegeket mint „archaikus népi imádságokat”, néprajzosok és költők elragadtatott csodálatát víva ki országszerte.

Bornémiszával kapcsolatban fogalmazom még alapelve-
met, amellyel „interjúalanyaimhoz” viszonyulok: Vallom, hogy íróembérre sohasém érvényes a mondás, hogy „holtakról jót, vagy sémmit”; velük s nézeteikkel kapcsolatban örök időszérű-
sége van a vitának, annak ellenére, hogy már nincs módjukban válaszolni „támadásainkra”. Csak hálások lehetnek, ha időnként leverjük róluk, de még azért is, ha elverjük rajtuk a port. Bornémisza művének különben sém az a maradandó értéke, amit ő annak hitt: réformatori buzgalma, mely egy rég lőtt korhoz s annak harcaihoz köti, hanem a művön átsejlő embér, akiben minden különbség s különösség mellett is magunkra ismerhetünk. És hát a nyelv, mai „édés anyanyelvünknek” robusztusabb, higítatlanabb elődje.

Ezzel a vállalt „tiszteletlenséggel” szólom lő **Vörösmarty** vágyolgó verseit, melyekkel a lánykák bájainak hó-
dolt. Még csak nem is a „tógás hazafi” szerepében írt fönnkölt ódákat tartom költészete csúcsának: a *Délsziget* című, töredékben maradt eposz újraolvasásakor azzal a Vörösmartyval volt „találkozásom”, akiről Cs. Szabó László ezt írja: „a magyar embér számára Vörösmarty verseiben nyílt ki a végtelenség.”

Mégkockáztatom a feltévést, hogy az embér születését s fejlődését, ami kétségtelenül az eposz vezérmotívuma, nem nagy általánosságban óhajítja ábrázolni, hanem személyes élményemlékek alapján. Más szóval: saját gyermekkorát írja át mítosszá, emeli költői magasságokba, éli még újra fölnőtt fej-
jel, rálátva rejtve maradt összefüggésekre. Költői önéletrajz-
ként kell tehát olvasnunk, főleg az első énekét, amíg a „gyermék” nevet nem kap, bár azt megtudjuk, hogy „a villámlélkü Etelének” a fia. Ez azonban csak annyit jelent, hogy maga is nagyra, a világ meghódítására termétt. De nem áll ez vajon minden gyermekre? „Nem messiás-é minden újszülött?” – hogy Madáchoz idézzem. A második énekben, már fölserdülve,

Hadadurnak nevezi; ezzel még is szűnik a lehetőség, hogy saját altérőgója lehessen. Azt hiszem, ezért hagyta abba művét: elmént a kedve tőle, mert hősében, a táltosparipás, kacagányos bajnokban nem ismerhetett többé magára.

Kézzelfogható egyezéseket a délszigeti történészek és a költő gyermekkorra között persze hiába is keresnénk, hisz előre jelzte, hogy nincs kedve "mindennapi dolgokat írni". Egy táltosfiú életében azonban nem is történnek mindennapi dolgok, vagy ha mégis, azok is mítoszi arányúakra nőnek, például az, hogy ... *elvette gyümölcsét / a fiatal fától s megévé. Szomjában elitta / a forrás vizeit. / Néhol kis tarka kövekkel / játszva megállítá futtában az erdei csermelyt, / hogy tóvá gyűljön, s belemént délestre fürödni, / s ott fürdött a hév sugarakkal s völgyi füvekkel.* Míg a virágokat s a mákfejeket nyakazza botjával az ember kölyke; míg bandába verődve "vérösen megöli a rút varangyot", mint Kosztolányi versében, a világ urának hiszi magát. A madárfészkek kifosztása is kedvenc szórakozása volt, sok helyen ma is az, a fiúgyermekéknél; a szélid Arany János is elábrándozik gondtalan gyermekkoráról, amikor "vígán madarászott". Némigén bocsátjuk még a madaraknak, hogy velünk ellentétben repülni tudnak, a nyúlnak, hogy gyorsabban fut nálunk. De a farkasnak, az oroszlánnak sém, hogy félnünk kell tőlük, a teremtés koronáinak. A délszigeti gyermek dicséretére légyen mondva: nem erőszakhoz vagy cselhez folyamodott, hogy leigázza az állatvilágot, hanem bűvöléshez-bájoláshoz. Oldalakon át olvashatunk arról, hogyan készített csodasípot magának, hogyan gyűjtött bele sípjába minden hangot, ami csak égén, földön s föld alatt sutog, zöng, zúg, üvölt, dörög, zokog, vagy nyávog, nyerít, béget, hogy minden élő s élettelen teremtmény a maga hangjára ismerjen s engedelmeskedjék a síp parancsának. A zene, a zeneszerszám erejével úrrá lenni az állatvilágon: nemcsak a délszigeti emberpalántának jutott eszébe. Emlékszünk a patkányfogóról szóló mesére, az Orfeusz-mondára, Väinämöinen bűvös kantéljére a *Kalëvalában*. Éppen az utóbbi duruzsol a fülemben, míg Vörösmarty sorait olvasom. A dühös vadak megrohanják a gyermeket, *az pedig ül, s a bájsípot megzöngölti köztök, / s im mi csodát támaszt! sűrűen csapatozva sietnek / bátrak, félénkek, repülő és földiek össze, / s körbe sodortatván a forgószelek erejével, / megrohanás helyett dölyfös kényére kerengnek: / lejt az erős tigris, mérőggel lejt az oroszán, / ... / a szörnyű kígyó, csörgését megszaportatván, / forgó társai közt testét karikába csavarja, / ... / részegék a síptól, a sípnak forgatagától, / ... / szinte az a játék tűnik a levegőben is: egymást / kergetik a madarak, gonosz ölyv, vad héja, galambok, / darvak, apró csízek mind egy karikába sodorva / forganak...* Hasonló csoda a *Kalëvalában*, azzal a különbséggel, hogy ott az állatok, madarak nem dühös-kényszeredetten forognak Väinämöinen muzsikájára, hanem önként hozzá seregelve gyönyörködnek benne: "Vén Väinämöinen dalolgat, és a szélés röngetegnek nincs oly négy lábon futója, szőrös csülkőn szökdelője, ki közelébe ne jöne s ámulattal még ne állna. / Mókusok merészkédének lombozatrul lombozatra, nyestek is nyomakodának, kert közelébe kerültek; rétén szarvasok szökeltek, és hiúzkod hancúroztak. / ... / Mi csak volt madár az égén, páros szárnyon szálldogáló, mind kavargva közelgett, jöddögélt sebés-suhanva, dicső dálnokot figyelni, öröm cséngését csodálni." Vörösmarty

persze nem olvashatta ezt, hisz a *Kalëvala* runóit még csak gyűjtögette akkor Lönnrot Illés. De, mint a délszigeti gyermek, ő is a zenét, a költészetét választotta már élete hajnalán a világ meghódítására. Nemcsak az édes, andalító muzsikát, hanem olyat is, amilyent majd Liszt Ferencről kér: *Légyen hangod a vész zongorája...* s amilyenre majd fáradt vén cigány-magát ösztökéli: *Húrod zengjén vésszél szilajabban, / és keményen mint a jég verése...*

Amit Ady Endre *Csaba új népe* c. verse fennkölt ódai szárnyalással üdvözl, annak megvalósítását tűzte ki életcélul a pályakezdő fiatal **Németh László**. Egy „Magyar Műhely” eszményképe bontakozik ki írásaiból, melyben a nemzet színe-virága közös munkára összefog, a Vörösmarty óta időszerű programra: a nemzetet a mély süllyedésből kivívni, vagy Ady szavazásával: messze üzni a „röst álmokat” a „Bakonyok Bakonyából”. S mint Ady, ő sem csak az élőket hívja, hanem a magyar múlt áldozatos munkásait is, az „árnyas magyar mártírokat”. Mennyire jellemző, hogy éppen az Ady-émlégette Bolyaiakról és Apácai Csere Jánosról ír drámát már a második világháború után. De hol van akkor már a lehetőség, egy „magyar műhely” álma! A Bolyaiakról, Csere Jánosról, méginkább a Galileiről és a Széchenyi Istvánról szóló drámában már nem is a nemzetért s az emberiségért végzett áldozatos munka a központi téma, hanem annak megghiúsulása, a hősi lélek mártíruma, megtöretése.

A harmincadik életévéhez közelítő Németh Lászlóban Széchenyi lelke lobog: „ugyanaz az izgatott tettvágy s ugyanaz a némés összeférhetlenség a tették világával” – magáról is mondhatta volna, nemcsak a némés grófról, aki „másutt készült angyalként zuhan be közénk nemzetét alapítani”. Nemzetét kellett volna a két háború közti kurta kégyelmi időben is alapítani, új nemzetfogalmat a Habsburg tető alól éktelenül megnyirbálva kikerült maradék országban, amely a monarchia intézményeit cipelte löbögős ruhaként a testén, s lélekben sem tudott átállni, új imágót találni magának a réginek darabokra hullása után. „Elvész az én népem, mert tudomány nélkül való!” – Széchenyi riadalmával lát hozzá a legsürgősebb pedagógiai feladathoz: a nemzetműveléshez és a nemzettudat átforgatásához. Ahogy példaképe, a fiatal huszártiszt lététe évi jóvedelmét az Akadémia megalapításához, ehhez mérhető, de még sokkal nagyobb áldozatot vállal a tanítvány azzal, hogy *Tanú* címmel megindítja s évekén át kéthavonként kiadja egyszemélyes folyóiratát. Családot kell pedig már etetnie, ruháznia iskolaorvosi robotmunkával, fogorvosi gyakorlattal. Arra a magas igényű szerepre sarkallja magát, amit József Attila dacosan odavág elüldözőinek: „En egész népemet fogom, / nem középiskolás-fokon / tani-tani”.

Vörösmarty és Németh László ha másban nem, abban megégyeznek, hogy „réformkorban” tudták magukat, értelmiségi emberhez méltó életcéllal. Mekkora zuhanás ehhez képest mind nemzetünk állapotában, mind az értelmiség közérzetében a második világháborút követő jégkorszak, amelyben az ember a pusztaság túlélésére kénytelen berendezkedni, s az értelmiség is alig engedhet még többet magának a mimikrinél, a tétova tapogatózásnál! Több írásom is megidézi ezt a kort, méghozzá, ami meglepőnek tűnhet, közönségsikernek számító művek alapján.

Persze nem a vastapsos Sztálin-Rákosi korszakban, csak a kádári „puha diktatúrában”, annak is szemlátomást hanyatló szakában, a hetvenes-nyolcvanas évtizedfordulón születhetett, válhatott közönségsikerré **ĚstĚrházy PĚtĚr Termelési regénye**, melyről ez áll Pomogács Béla irodalomtörténetében: „Szatirikusan ábrázolja a mai magyar társadalom közéleti fonákságait. A regény grotĚszk cselekményét önĚletrajzi kommentárok egészítik ki, ezĚkben a cselekvő, alkotó élet mellett tĚsz hitĚt.” Az utóbbi mondat Ěgyben „nihil obstat”, menlevél a fiatal s mĚrĚs író számára: aki „a cselekvő, alkotó élet mellett tĚsz hitĚt”, az rossz ember nem lehet, nem ellenség, belőlről bírál, javító célzattal. Ami persze csak belépőjegy, amolyan alapvizsga, amit minden fiatal írónak lĚ kell tĚnnie, hacsak nem választja a kéziratban terjesztĚtt szamizdat törvényĚn kívőli állapotát, s tabukat feszĚgetve nyíltan ujjat nem húz a rendszerrel. Az ĚstĚrházy-jelĚnsĚgben mármost az az ĚrĚdkĚs, hogy ő ujjat húz: alig van tabu, amit tisztĚletben tartana, mégis belül marad, mégis elfogadtatja magát. Ěgyszerően lĚ kell nyelni, valahogy úgy, ahogy a régi királyok, rĚnĚszánsz fejĚdelmek lĚnyeltĚk az udvari bolond vaskos Ělceit, amelyek annál inkább sértĚs számba mĚntek, mennél több igazság volt bennük. NĚm is volt veszĚlytelen hivatal a bolondĚ, könnyen áldozatul eshetĚtt ura hirtelen haragjának. MindĚnesetre nagyon bátornak és nagyon tĚhĚtségĚsnek kellĚtt lĚnnie.

Hogy az ĚrtelmisĚgnek önkĚnt vállalt udvaribolond-szerepe nĚmcsak diktatorikus rendszĚrek jellemzője, hanem a nyugati dĚmokráciákĚ is, azt a svĚd sajtóból tudom, abból a vitából, melynek témája az ĚrtelmisĚg szerepe volt a modern társadalomban, sajátlag a svĚd „népotthonban” (folkhemmet). Az ĚrtelmisĚgĚt nyugtalanítja, hogy közös asztalnál űlve a politika és a gazdaság intézőivel elveszti identitását, beleszűrkűl az adott társadalmi valóságba, anĚlkűl, hogy hatni tudna rá. Márpedig ez volna a hivatása. „Álljunk fĚl a közös asztaltól!” – javasolják némĚlyek. „Alkossunk külön asztaltársaságot, harmadik hatalomként!” Mások úgy vélekednek, hogy a kivonulás, a kívőlről bírálás nem vezet célhoz. Maradjon az ĚrtelmisĚg a közös asztalnál, de idegĚnkĚnt, amilyen StrindbĚrg volt, vagy udvari bolondként, szándĚkosan neveletlenkĚdve, minduntalan áthágva az illemszabályokat.

A svĚd és a magyar „udvari bolond” szerepe azonban jelentős eltĚrésĚket mutat. Paradoxon, hogy itt a svĚd monarchiában nem űl annál a bizonyos asztalnál fejĚdelĚm, holmi „kurfürst”, aki kritikus pillanatokban mĚgkĚrdĚzhetné: *Mondd, csĚpűrágó, ez már még a műsor?* – így tartva kordában komédiásait, akik *dĚrĚk fickók, mĚgbízhatatlan barmok persze, de Ěrtik a dolgukat, no, de azért tartom az embĚreimet, azok lĚgyenek mĚgbízhatók, nĚmde?*

Közben az „előadást”, vagyis az „udvaribolond ĚrtelmisĚg” igyekĚzetĚt nĚmcsak a kurfürst liberális tekin-tete kísĚri, hanem ott lebzselő pribĚkjeiĚ is: *NĚzd! nĚzd!, mondja, körben a falak mĚntĚn e fiúkat, milyen szépĚk és Ěrősek, bőrukön látszik az Ěrő... és mindĚnnek alapja csupán az a fölismerĚsük, hogy őĚk: őĚk, azaz különböznek másoktól, dĚfiniálhatók, ennyi; annak örűlnek, hogy vannak, teljes mondat, alany-állítmány, és ládd: lĚszarják a bővítményĚket.* – Hogy kik a bővítményĚk? TessĚk talál-gatni! Hogy kik a pribĚkĚk, azt mindĚnki tudja.

„Ěrtatlansága korából” – írtam könyvemben ĚstĚrházy neve alá. Gondolom, ez is ĚrthĚtő minden magyarázat nélkül.

Bodor Ádám Sinistra körzet c. másfél-száz oldalas miniregénye is kassza- és közönsĚgsiker, „bĚstsĚllĚr” lĚtt Magyarországon. 1982-ben telepűlt át ErdĚlyből, addig szabadúszóként tengődött, úgy is mint „börtöntöltĚlék”. Az ötvenes Ěvekben ugyanis ifjonti fővel politikai szervezkĚdĚsben, röpcĚdulázásban fűrta el magát. Rovott múltjából előny is származott: a rendszer Ěgyszer s mindĚnkorra lĚmondott róla s szolgálatairól, ĚzĚrt szabadabban ĚlhetĚtt s írhatott, mint sok pályatársa, lĚhetősĚge nyílt a „tisztĚs túlĚlésre”. Míg még nem ĚrĚtt benne a döntĚs, hogy ebből ĚlĚg volt... Bodor Ádám-ban az is rokonszenves, hogy nem írja még utólag nonkonformista múltjának s viszontagságainak törtĚnetĚt. *A mĚgpróbáltatások* – mondja Ěgy intĚrjúban – *most, hogy kockázat nélkül kiterĚgethetők, morálisan teljesen ĚllĚhetĚtlenűltek... Az Ěn nemzedĚkem törtĚnetĚt most nyállal kezdik mĚgírni.*

NĚm, ő nem nyállal ír, de nem is vitriollal. S nem Ěgy hősi helytállás törtĚnetĚt írja még. Inkább a Móra Ferenc ĚmlĚgette „célszĚrű szĚgĚny emberek” alkalmazkodását Ěgy képtelen társadalomhoz. A túlĚlésről ír regĚnyt, mint Tamási Áron az *ĚbĚl a rĚngetegben* lapjain vagy mint SzolzsĚnyicin az *Iván GyĚnyiszovics Ěgy napjában*.

Ěm Bodor Ěgy lépĚssel tovább mĚgy, s ezt a lépĚst sokan zokon vĚszik tőle. Az ő hőse ugyanis, aki a regĚny nagy részében első szĚmĚlyben mondja el kalandjait, s akinek ráadásul az AndrĚj Bodor nevet adta, már-már kollaboránsnak tekinthĚtő, a rendszer tartozékának. *HiszĚn most már maga is közĚjük tartozik!* – vágja AndrĚj fejĚhĚz „fogadott fia”, a mĚgalkuvás nélküli ellenálló. S ha közelebbről mĚgnĚzzük azokat a nyomokat, amelyeket a regĚny hőse az Ěszak-erdĚlyi tájon hagyott, bi-

Balázs Imre festménye

....pĚldára intőn kapaszkodik a földbe a görĚsbe rándult gyökĚr”

zony, ijesztenek a nyomok: vöstigia t6rr6nt. Mert s6nyomokr6l van sz6, Andr6j s6ivel szállította gazdái m6gbízásából azokat a c6m6nt6s zsákokat, amelyekkel elt6mték a b6v6patakok vájta 6reg6k szell6z6 nyílásait. Ezekben húzták m6g magukat ugyanis a r6ndszer legmakacsabb ellens6gei. A dhatja-6 saját nevét az ír6 6gy ilyen antih6snek, mint 6gy elismerve 6t alt6r6gójának? Dacból t6szi vagy cinizmusból, az 6rt6kr6nd f6lborításának szándékából? Amivel f6lháborodott kritikusa, Lengyel Balázs vádolja.

Dacban valóban nincs hiány. Idézzük az ír6 ellen6rét az int6rjúból: *6gy6bként az az 6rzés6m, ha h6seim n6m medvéket tenyésztenek bányáknak vulgáris félhomályában, han6m az Alf6ld szakrális fényeiben sertést hízlalnak és közben jellemh6s6k módjára viselkednek, ezt a históriát, pozitivitás ide vagy oda, a kutya s6 olvasná.* Milyen igaza van! A vét6kkel s vét6kessel való azonosulást csak a magas morál lovagja n6m 6rti s 6téli el, az olvasók azonban, f6leg ott Kelet-Közép-6urópában, akik jócskán m6ghengerg6ztek a való élet olykor k6llemesen langyos pocsolyaiban, n6m hagyják elriasztani magukat. S a mások b6neit hánytorgatók s 6nmagukat fehérre mosdatók termékei közt van valami f6lszabadító 6gy ilyen 6zenetben: bizony felebarátaim, mindnyájan vét6kesek vagyunk. 6me, magamra v6sz6m, saját nevemmel jegyz6m közös b6n6nket, hogy bek6lt6ztünk a „tágas h6dra-szájba”, mint „a fillérfejú szatócs és házanépe” We6res Sándor *T6rror* című versében. Persze azért n6m mind6gy, ki minek k6lt6zött be: túlél6nek-6 vagy pribéknek...

Andr6j Bodor esetére is áll a Madách-i b6lcsesség: a cél mellék6s, az élet küzd6s, s az emb6r célja a küzd6s maga. Még az ilyen grot6szk társadalom Prokrusztész-ágyába csonkított élet is tartalmassá, a h6s számára m6g6lésre, az olvasó számára után6lésre 6rd6m6s lehet: 6me, Bodor Ádám könyvének „6zenete” és sikerének titka.

Lám, a túlél6s m6vészetében is mi vagyunk a csókkirály, mint a szabadság bajnokainak dics6 szerepében is.

Tény, hogy a legut6bbi három 6vszázad folyamán három ízben hajlandók voltunk akár a m6gs6mmis6lés, a nemzethalál szél6ig követni a Szent Szabadság génuszának harcba hívó sz6zatát: a Rák6czi, Kossuth és Nagy Imre nevéhez f6z6d6 szabadságharcainkban. S méltán vívtuk ki mind a három alkalommal 6ur6pa csodálatát, a világot rokonszenvét, a szellem és erk6lcs nagyjainak f6lhajtását, mert sohas6m csak azt fogalmaztuk m6g ilyenkor, „mit kíván a magyar nemzet”, han6m azt is, hogy mit kíván az Emb6r, amikor emb6rméltósága magaslatán sz6mbes6l sorsával és Istenével.

Ut6lagos b6lcsess6ggel könny6 esztelennek s politikai m6ggondolatlanságnak min6síteni **Rák6czi szabadságharcát** a független magyar királyság visszaállítására. Mert hisz ez volt a szánd6ka, s e szándékát osztotta a nemzet javarésze is, még aki kételkedett is m6gvalósíthatóságában. Mint6gy tanúságul a j6v6 számára m6g k6llött kís6r6ln6nk: n6 vádolhassuk magunkat, hogy m6g s6m próbáltuk. De más sz6mpontból is menthet6 ez a „reménytelen” vállalkozás, és m6g vagyok gy6z6dve róla, hogy erre is gondoltak a történelmi úri osztály tisztáiban látó elméi, els6sorban pedig Rák6czi: n6m térhet6nk ki a történel6m kihívása el6l, amikor véráldozatot követel. Még k6ll

gy6zn6nk hódoltatóinkat arról, hogy n6m t6hetnek akármit vel6nk. Legjobb, ha mindjárt az elején m6r6sre tanítjuk: „N6 bántsd a magyart! N6 vidd túlzásba az elnyomást, ha azt akarod, hogy túrjuk uralmadat.” Ebben az elvben alighan6m kezdett6l fogva 6gyetértettek a két táborra szakadt, gyakorlatilag 6gymással polgárháborúban sz6mbenáll6 kuruc és a labanc magyarok. Mint politikus Rák6czi is számolhatott azzal, hogy vállalkozásának n6m l6sz az ijesztésnél több eredménye, ám azt is tudta, hogy ennyi eredménye s6m l6zne az 6 áldozata nélkül.

Nagy történelmi csapásokat követ6 keser6ség6nkben hajlandók vagyunk még ellens6geink6n is túlt6nni az 6nb6csm6rlésben. Vigasztalásunkra szolgálhatna ilyenkor az a tény, hogy voltak kiváló emb6r6k, akik 6nszántukból vállaltak sorsköz6s6gét vel6nk, mégha ez a m6ssiás-sorsot jelentette is számukra. Így szánt még minket, n6m szánva 6nmagát Széchenyi, s így v6tte magára terh6nket Rák6czi is, 6gyik legnagyobb hódításunk. Visszahódításról beszélhetn6nk inkább mindkét esetben, mert ha magyar földben gyökereztek is, végképp elszakadóban voltak már, amikor visszarántotta 6ket – n6m a magyar humusz, han6m a „magyar ugar”.

Kissé más 6rtel6mben, de visszahódítás volt Nagy Imre m6gnyerése is a forradalom és szabadságharc 6gyének 6tvenhatban. Szinte valószínűtlen, hogy a „moszkvai csapattal” hazatért „padlás-l6s6pr6” miniszterb6l 6gy 6vtized l6forgása alatt el6bb népe szabadságvágyainak reménységév6, majd a l6vert forradalom mártírjává válhatott. Míg a vezér nélküli forradalom árjával 6 is csak sodródott, a mártiromságot maga vállalta, holott „6nkritikával”, az „ellenforradalom” elítélésével m6gmenthette volna életét. Két írásom is foglakozik **6tvenhattal**, az 6gyik Fodor András, akkor még 6gyetemista fiatal k6lt6 naplójából, a másik a népe harcát londoni 6migránsként átél6 és kommentáló Szabó Zoltán f6ljegyzéseiből, cikkeiből meríti anyagát.

Milan Kundera „létregényével” foglalkozó írásom alkalmat ad az 6tvenhatos forradalmi Budapest és a hatvannyolcas forradalmi Prága légkörének és népének összehasonlítására. Az 6uf6ria mindkét f6városra jellemz6, 6gyszintén a szocializmus m6g6rzésének hangoztatott szánd6ka és az „emb6rarcú kommunizmusba” vetett naív bizakodás is. Csak mikor reményeinkben csalódtunk, viselkedtünk k6l6nböz6k6ppen: mint-hogy l6ttek ránk, mi visszal6ttunk, kivíva a világot csodálatát és szétl6vetve Budapestet a m6gsz6gy6nít6tt nagyhatalom tankjai-val; Prága csúfondárosan körültáncolta a ráküld6tt tankokat, és szétl6vetés nélkül m6gúszta, a m6ghátrálást azonban s6m Dubc6knek s6m 6nmagának n6m tudta m6gbocsátani. A követk6zmény6kben pedig, a bel6gyes6k bosszújában s a gy6ll6tt hatalom új ber6nd6zk6désében mindkét ország 6gyformán osztozott.

Könyvem témáin végigfutva magam is elcsodálkozom, mily összefügg6 képp6 6gyes6ln6k szinte maguktól mozaikdarabjai. Persze nem térhettem ki minden írásomra e könyvbemutatón; így is félek, hogy terjed6l6mben túlléptem az illend6ség határait. Elér6m-6 vele célokat, elkel-6 az 6gyel6re még nálunk a „dik6” alatt kicsomagolatlan hever6 negyven példány szél6s e svéd hazában, majd elválík.

Szente Imre

Lajos Katalin
1921–2005

Erdélyben, Nyárádremetén született 1921-ben. Már kiskorában Kolozsvárra került, ahol fiatalon cselédlánként dolgozott. Munkásosztálybeli létére sokat olvasott és fogékony lett a politika iránt. Hűséges, nagy magyar volt, de nagy volt társadalmi igazságérzete is, ezért bár boldogan ünnepelte 1940-ben Kolozsvár visszatértét, a zsidókérdésben az új rendszer ellenére volt. 1944-ben egy zsidó gyermeket akart magához venni, de elkésett: a lepecsételt lakásból éjjel már mindenkit el-

vittek. Kolozsvár újabb román megszállása után az ostromlott Budapestre sodródott. Bár tudta hogy Erdély elveszett, visszatért családjához. Meggyőződéses szociáldemokrata lett, de keresztény hitét sem adta fel. 1948-ban, amikor a kommunista párt kényszerrel magába olvasztotta a szocdemeket, párton kívül maradt, s emiatt meggátolták a továbbtanulásban. A vendéglátóiparba került, itt ismerte meg férjét, Lajos Sándort, akitől két gyermeke született: Attila (1955) és Anna-Mária (1960). Beteg férje mellett sok áldozattal nevelte gyermekeit. 1990-ben fiával együtt az akkor már Svédországban élő lányához költözött és Ljungbyban telepedett le. Büszke volt, hogy gyermekeit értelmiségi pályán indította el: Attila még otthon történelem-filozófia szakot végzett, itt doktorált, ma kutató és egyetemi előadótanár; Anna-Mária egyetemet végzett tanárnő, társadalomtudományt oktat. Lajos Katalin egyenes jellemű, igaz magyar, hitéhez hű és művelt aszszony volt, aki családjának és környezetének minden időkben határtalan lelki vigaszt adott. Hiánya betölthetetlen. Október 21-én a ljungbyi temetőben népes gyülekezet kísérte el utolsó útjára. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Bodán Béla
1932–2005

1932. október 5-én született Pécsen. Édesanyja: Durgonics Zsuzsanna; Testvérei: Bodán Ferenc és Bodán Márta. Tanulmányait a Pécsi Belvárosi Iskolában kezdte, ahol korán felfigyeltek tornász-tehetségére. Később szakmát tanult: előbb a vízvezeték-szerelést, később a bádgosmesterséget is elsajátította, s a jóhírű Minker mester műhelyében dolgozott. A sorakatonai szolgálatot követő időben versenyszerűen tornázott, s talán nagy terveket szőtt a jövőre nézve. 24 éves

volt, amikor magával ragadta 1956 forradalmának heve, s a megtorlás elől 1957 januárjában külföldre távozott, otthagya mindent és mindenkit, szerelmét Margitot, még meg sem született lányát, Zsuzsát is. Végül Svédországba került, ahol Borås környékén telepedett le, s egy műszaki cikket gyártó vállalatnál kezdett dolgozni. Üzletkötő lett, s ebben a minőségében beutazta a nagyvilágot. Új hazájában új otthonot és új családot alapított, megbecsülve és szeretve élettársát Máriát, nevelt lányait Jutkát és Máriát, s ennek lányát Lindát. Szerette az életet, a táncot, a zenét, a szórakozást, a család melegét. Munkatársai becsületes, rendes embert ismertek meg benne. Édesanyja 1986-ban bekövetkezett halála és temetése után egyre gyakrabban látogatta meg szülőföldjét is. Idős korában új élettársa Sonja és annak családja körében kereste boldogságát, de alapjában véve magányosan, egyedül élt. Örült, amikor Zsuzsa lánya, majd Gábor unokája is felkereste őt, de a régen elszagatott otthoni gyökerek már nem tudták haza kötni. 73 évesen távozott e földi életből. Hozzá tartozói, munkatársai és ismerősei részvételével november 11-én, Boråsban búcsúztunk tőle. Béke poraira!

Dr. Debreczeni Zsolt
1928–2005

Dr. Debreczeni Zsolt, a Zürichi Magyar Protestáns Gyülekezet és a Svájci Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége hosszú éveken át volt hűséges presbitere ill. vezetőségi tagja, valamint a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének pénztárosa, súlyos betegségben, rövid szenvedés után szeptember 20-án megtért Urához. Urnás temetése és a gyászistentisztelet lakóhelyén, Steinmaur községben szeptember 23-án volt. Emléke legyen áldott!

Czirják Bálint
1917–2005

1917. december 18-án, Nagyváradon született, s egy évre rá már idegen bocsorok taposták Ady városát. Ez meghatározta ifjúkorát, a maga és három testvére egész életét. Postás lett, s nyugdíjazásáig meg sem állt: a várad szőlők történelmet megélt dűlőútjain, takaros utcáin hordta a leveleket, bennük a hírt, többnyire rosszat, néha jót is. 1939-ben feleségül vette Bíró Piroskát. Házasságukból két lány született: Ibolya (1940) és Mária (1945). Mindenek előtt családjának élt. 1986-

ban, otthagya házat, mindenét, feleségével együtt az akkor már Svédországba került lányait és azok családjait követve Växjöben telepedett le. Nem tudott soha igazán beilleszkedni az új országba, annak társadalmába, az új otthonba; élete végéig az otthoni almafákról, a várad szőlőkről álmodott. Csupán az vigasztalta, hogy gyermekei közelében élhetett. 2005. március 1-én csendesesen elhunyt. Gyászoló családja és a helyi magyarok nagy részvéte mellett drága halottunkat április 13-án kísértük utolsó útjára. Emléke legyen áldott mindörökké!

Gajnok István
1951–2005

Kórógyon született 1951. december 6-án. 11 éves, amikor édesapja 1962-ben váratlanul elhunyt. Édesanyja és Mária nővére mellett ő lett a férfi a családban. 1973-ban feleségül vette a hertelendifalvi, de már Svédországban élő Ambrus Rozikát, akitől István (1975), Dávid (1978) és Karola (1983) született. 23 év után életük útja elvált. István igazi ezermester volt, szerette a természetet, a vadászatot. Két éve bypassal műtötték. Május 6-án búcsúztunk tőle. Isten adjon neki békeséget!

Széki gróf Teleki Klára
1917–2005

Szeretett drága Anyám, Széki Teleki Klára 2005. november 21-én visszaadta lelkét Teremtőjének. Élettársával, Apámmal, Széki Teleki Ralphal újra együtt lehet. A gyászszertartásra december 14-én Stockholmban, a Skogskyrkogården Uppståndelse-kápolnájában, szűk családi körben kerül sor. "Uram, maradj velem! Reám borult az este csöndesen. Feledve bűt, bajt, súlyos terhemet, Ó hadd hajtjam le fáradt fejemet, Óledbe, Istenem." Mély gyászban, lánya: T. Carla

ISTENTISZTELETI NAPTÁR

2006 JANUÁR - MÁRCIUS

JANUÁR

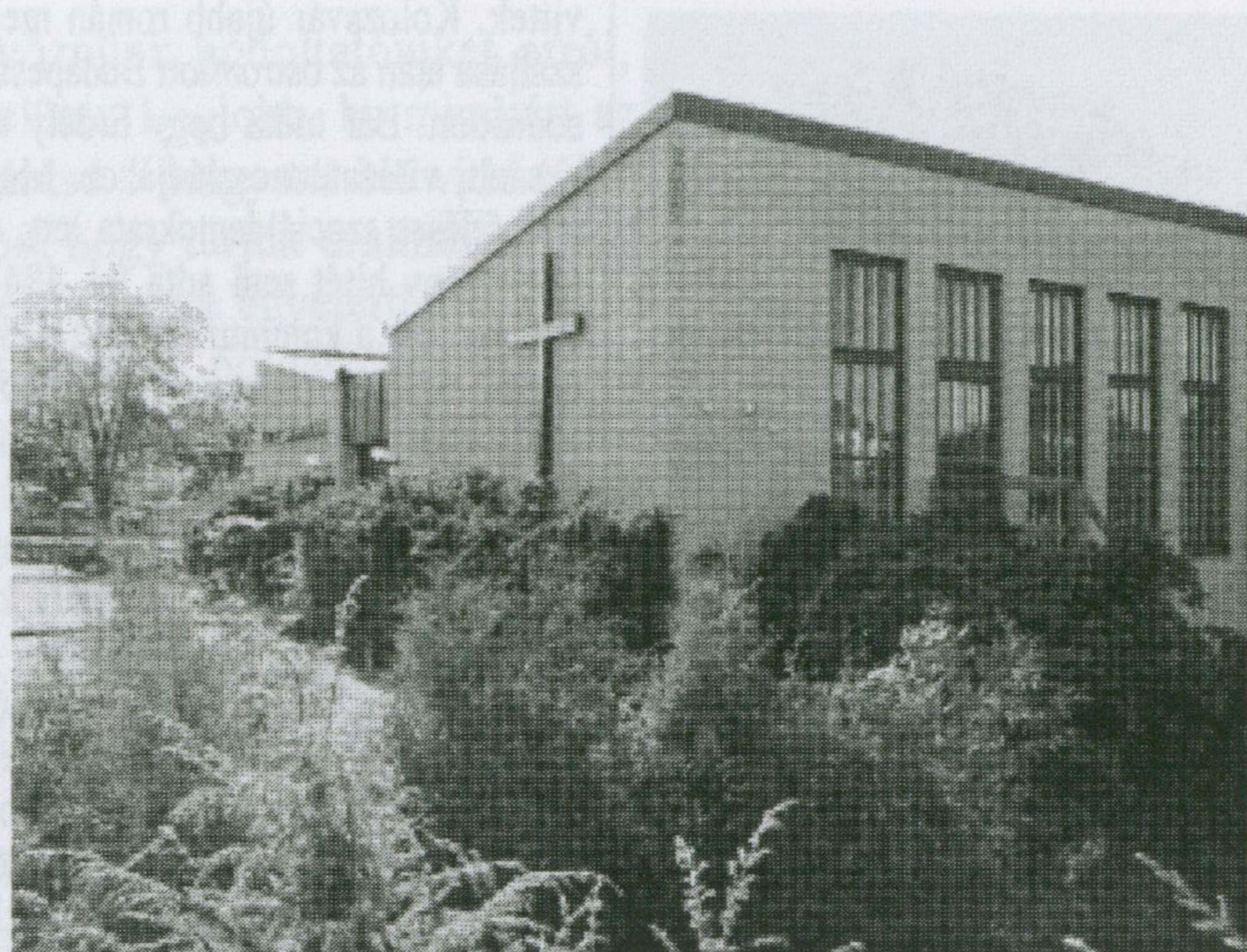
07	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
08	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
14	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
	16:00	MALMÖ	Stadionkyrkan
15	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
21	09:00	TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon Presbiteri konferencia
22	10:00	TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon úrvacsora
28	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
29	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan
	17:00	KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan

FEBRUÁR

04	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
05	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
10	18:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan
11	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
	16:00	MALMÖ	Stadionkyrkan
12	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
25	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
26	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan

MÁRCIUS

04	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan
05	11:00	LJUNGBY	Szent István templom
	16:30	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kka
10	18:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan
11	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan
	16:00	MALMÖ	Stadionkyrkan
12	12:30	HALMSTAD	Andersbergskyrkan
	17:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan
25	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan
26	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan
	17:00	KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan

Ljungby – Sankt Stefan / Szent István római katolikus templom
(Az alsó képen a templombelső látható)

A TEMPLOMOK ÉS MÁS ISTENTISZTELETI HELYEK CÍMEI

BORÅS	Hässleholmskyrkan	Vågländsgatan 3
ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	Stenbygatan 4
GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	Parkvägen 4
HALMSTAD	Andersbergskyrkan	Grönevångstorg
HELSINGBORG	EFS-kyrkan	Bruksgratan 27
JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	Toraplan
KATRINEHOLM	Nävertorpskyrkan	Blomstervägen 14
LJUNGBY	Szent István templom	Bolmstadsvägen 21
MALMÖ	Stadionkyrkan	Stensjögatan 1
SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	Köpmansgatan 1
STOCKHOLM	Franska Ref. Kyrkan	Humlegårdsgatan 13
TÅNGAGÄRDE	Gyülekezeti Otthon	Äspered felé (40-es útról)
VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	Katrinelundsvägen 1
VÄXJÖ	Johannesgården	Paradvägen 4

Kegyelemteljes karácsonyt,
Isten áldásában gazdag,
boldog új esztendő-t kívánunk
minden kedves hívünknek
és olvasónknak!

Bedő Zoltán: Van értelme (Folytatás a 2. oldalról)

lágymogatására, a biztató apai szóra. Várjuk, hogy járni, majd beszélni tudjunk, hogy megnőjünk, hogy felnőtté váljunk, várunk a szerelemre és a beteljesülésre. Várjuk a családalapítást, a gyermekáldást, várjuk az estét, hogy nyugovóra térhessünk, a reggelt, mely új reményt ad, várjuk az őszt és a tavaszt, az esőt és a napsütést. Várunk a bizonyosságra, várunk egy biztonságos és kiegyensúlyozott, békés és nyugodt élet ránk köszöntésére.

Reggelente vállamra telepedett a magány, ő volt egyedüli társam az idegen ég alatt, idegen országban, idegenek között, ahol még a nappal és az éjszaka fogalma is átértékelődik, mert nyári időszakban alig nyugszik le, máris kikönyököl a nap az ég peremére. Naponta nagyobb teret hódít magának a fény, s megtörve hatalmát, korlátok közé, zsugorodó térbe szorítja a sötétséget, ezáltal lehetőséget teremtve a hosszú téli várakozásba beledermedt természetnek a feléledéshez, a megújuláshoz. De nekem, nekünk, vajon lesz-e elég erőnk feléledni, megújulni, újra kezdeni?

Sűrűsödő álmatlan éjszakáimon, a múlt történései között kutatva és azokat újra átélve próbáltam megérteni a jelent. Miért? – tettem fel az egyáltalán nem szónoki kérdést, ugyanis csak a miértekre adott helyes válaszok vihetnek közelebb a megoldáshoz. Azért, mert téves úton jártam és járok – döbbsentem rá egy tavaszi hajnalon –, mert ahhoz, hogy tudjunk várni és kívánni, hitre van szükségünk, a lélek legmélyén gyökerező szilárd, megingathatatlan és egészséges hitre, melyben megkapaszkodhat a remény. A remény, hogy nem várunk hiába, a remény, hogy van értelme a cselekvő várakozásnak. De csak a cselekvő várakozásnak van értelme! Gondolataim zuhatagában elmerülve, hosszú percekig némán álltam a ház előtt, majd felocsúdva, megnyugodva állapítottam meg, hogy jelenlegi tulajdonosainak köszönhetően új köntösben, de eredeti formáját és jellegét megőrizve, jóval túl a százéves koron is, büszkén hirdeti letűnt korok máig sugárzó dicsőségét.

A kocsit hátrahagyva, gyalog indultunk tovább. Gyermekkori emlékek után kutatva, elmélázva bandukoltam az ismerős utcán, mignem a Hősök tere látványa megállásra nem késztetett. Fenyőfáktól övezve székelykapu és kopjafa, ágyú és galambdúc, kereszt és bazalt-tömb, s az ég felé ívelő csonka fehérmárvány obeliszk, négy oldala sűrűn teleírva nevekkal. Az 1848-as szabadságharc és a két világ-égés gelencei halottainak tiszteletére létesített emlékpark műalkotásai a hagyományos székely népművészet elemeire támaszkodva, szerényen, de nyomatékosan idézik vérzivataros történelmünket. Nemes egyszerűségük hatására furcsa, szavakban kifejezhetetlen érzés kerített hatalmába, bús örömmel töltve meg lelkeimet. Igazi csoda, de nem véletlen, hogy az évszázadok alatt elszenvedett szörnyű vérveszteségek ellenére még mindig létezőnk, – fogalmazódott meg bennem, miközben döbbsenten olvastam a hősi halottak végtelennek tűnő névsorát. Nem véletlen, mert a legnyomorúságosabb időkben is akadtak emberek, akik egyéni érdekeiket a köz oltárán feláldozva az élre álltak, akik mögé felsorakozhattott az ezernyi sebből verző, már-már reményt vesztett sokaság, akik képesek voltak felismerni és megmutatni a helyes irányt. Hitet adtak az embereknek. Ha kellett, a tíz körmükkel is képesek voltak kiásni az új alapokat, hogy követ köre rakva újraépítsék a feldúlt szülőföldet. És volt, és van értelme keserves munkájuknak, mert kapavágásaik nyomán újra kizöldül a felperzselt határ.

Fejet hajtottam a hősök emléke előtt, majd lélekben megerősödve, biztos léptekkel indultam tovább, az általam is formálható jövőbe vezető úton, mely jelenleg még kátyús ugyan, de kemény akarattal és munkával kikövezhető. Bizonyosságot nyertem, hogy lesz erőm, lesz erőnk feléledni, megújulni és újrakezdeni. Mert az a nép, mely megőrzi és ápolja hősi halottai emlékét, az tudatosan merít erőt a múltból a sokszor kilátástalannak tűnő jelen vértelen, de ádáz küzdelmeihez. Ezért képes megújulni, ezért lesz képes érdekeit felismerve összefogni, hogy magyarként élhessen a Kárpát-medencében, az elkövetkező ezer esztendőben is.

új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi
Közösség lapja – Az Északon élő magyarok
ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning
Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik negyedévente – évi 4 szám
(Utkommer kvartalsvis – 4 nr per år)

Nr. 4, årgång XIII. évfolyam 4. szám
December 2005 december

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
az Egyháztanács (Kyrkorådet)

A lapnak kinevezett szerkesztősége nincs,
a szerkesztési munkákat a lelkész végzi.
(Tidningen har ingen utnämnd redaktion, det
redaktionella arbetet utförs av pastorn.)

Molnár-Veress Pál

Granövägen 126

S-151 64 Södertälje /Stockholm/
Telefon/Fax: +46-(0)8-550 160 66

E-mail: ujkeve@telia.com

Honlap (Websida): www.keve.se

Nyomda (Tryckeri): Ekonomi-Print AB
114 85 Stockholm – Storgatan 19
Telefon/Fax: +46-(0)8-783 81 24/ 667 98 18
Referens (Kontaktperson): Jerry Petterson
E-mail: tryckeriet@ekonomiprint.se

Példányszám (Upplaga)
1 500

Egyházfenntartási járulékot vagy
támogatást fizető tagjainknak a lapot
térítésmentesen küldjük.

A közösségünkhöz nem tartozó, de az
Új Kéve iránt érdeklődő olvasóinkat
kérjük, tájékoztatásért forduljanak Pap
Iván országos pénztárosunkhoz:
181 30 LIDINGÖ, Frisksportärvägen 2
Tel: 08-731 83 60 Fax: 08-731 08 28

Postgiro számlaszámunk:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047-3

**MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN
ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK
MEGBÍZOTT VEZETŐI**

(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn / Tartu

BÁN ISTVÁN

EE-50013 TARTU Pohla 13-1

Tel: +372-740 54 55 Mobil: +372-506 96 42

FINNORSZÁG – Helsinki / Turku

NAGY GÁBOR

SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32

Tel: +358-19231242 Mobil: +358-409607559

NORVÉGIA – Oslo

HORVÁTI GYÖRGY

N-1357 BEKKESTUA Parksvingen 43

Tel: +47-675 621 05

Barna Kornél

KARÁCSONYÉJI ÁLOM

*Kelj fel, vedd a gyermeket és ennek anyját és eredj az Izrael földére; mert meghaltak akik a gyermeket halálra keresék vala.
(Máté 2-20)*

Álmod láttam. A szent karácsony-éjben
elcsitult, Atyánk, méltó haragod
s míg fényesség gyúlt milliók szívében,
békét-hirdető éjféli haranggal
a Földre küldted egyik angyalod
s mint egykoron, így szólalt meg az angyal:

... Meghalt mind, kik halálra kerestek
minden kis szépség- s jószág-magzatot!
Rákhel siralmát megbosszúlta Isten:
A nagy Heródes örökre halott,
szabad az út! A bujdosásnak vége!

Majd így folytatta fennhangon a szózatát:

... Te meggyötört, hontalan bujdosó,
leróttad már izzadság- s véradódat,
Isten- s császárnak adósa nem maradtál,
levezekelted – ha volt – vétkeidet,
teljék be hát... a furcsa, magyar Írás,
hogy élned-halnod ottan kell neked,
ahol – szerinted – fényesebb a csillag,
az illat más és árnyasabb a nyár,
hol mindent-mindent elvesztettél egykor
s ahol most minden, minden visszavár!

... Mert vár... a föld és vár a régi házad.
Vakultszemű, gyalázott négy fala
tetőre vár, hogy felzenghessen benne
az újrakezdett élet himnusza;
várnak rád régen elmosódott képek
s elfeledhetetlen dallamok,
vár valaki... egyedül azt várja,
hogy elébehullj s azt mondd: Itt vagyok;
vár rád a kedves, ismerős harangszó,
egy régi város: Utcák és terek
– vagy egy falu – hogy így mutassál rájuk:
Látod fiam, én itt voltam gyerek;
vár rád a múlt és vár rád a jövő,
a négy folyó és a hármass halom,
várnak az élők és mind visszavárnak
a temetők a domboldalokon;
vár hivatásod, munkád – és terád vár
a frissenácsolt tető jó szaga,

... vedd hát a gyermekid és ezek anyját
s eredj...
az Isten hírével, Haza!

